

La -tashi si loo raadiyo aragtiyo ku saabsan ka -dhigista tallaalka xaalad shuruud ah in la geeyo waaxda caafimaadka iyo qaybta daryeelka bulshada ee ballaaran

Ujeeddada wadatashiga

Ujeeddada wada-tashigani waa in la raadiyo aragtiyo ku saabsan haddii ay dawladdu u fidinayso sharciga shaqo ee jira kuwa ka shaqeyaya ama iskaa wax u qabso ku shaqeyaya guriga daryeelka si looga tallaalo coronavirus (COVID-19) meelo kale oo caafimaad iyo daryeel, xaalad ahaan ka mid noqoshada, iyo marka lagu daro, in la soo bandhigo shuruud sharci ah si looga tallaalo hargabka iyada oo ah shuruud la geeyo, taas oo ah hab lagu ilaaliyo dadka nugul.

Bar-bilowga dawladda marka la eego cidda baaxadda yeelan doonta waa Buugga Cagaaran, [Cutubka 14a-COVID-19-SARS-CoV-2](#), iyo [Cutubka 19: Hargabka](#) kaas oo qeexaya talo cad oo ah in tallaalka la siiyo shaqaalaha daryeelka caafimaadka iyo shaqaalaha daryeelka bulshada si: loo ilaaliyo loona yareeyo isu gudbinta gudaha xarumaha daryeelka caafimaadka iyo bulshada, si ay gacan uga geystaan ilaalinta shakhsiyaadka laga yaabo inay yeeshaan suboptimal in laga jawaabo tallaaladooda, iyo in laga fogaado carqaladeynta adeegyada bixiya daryeelkooda.

Shuruudaha noocan ah, haddii la soo bandhigo, waxaa lagu fulin doonaa iyada oo loo beddelayo Xeerarka si loo hubiyo in dhammaan kuwa loo diray inay qaataan daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed oo qayb ka ah Hawlaha la nidaamiyay ee Guddiga Tayada Daryeelka (CQC) la tallaalay.

In kasta oo COVID-19 iyo tallaalka hargabku ay marayaan dammaanad-qaadyo ammaan oo adag ka hor inta aan la oggolaan, haddana way caddahay in ka-warwareegga tallaalku uu u yahay walaac dhab ah dadka qaarkood isla markaana

uu aad ugu badan yahay kooxaha qaarkood ee bulshadeena. Sidaas oo kale, waxaa jira halis ah in qaar ka mid ah shaqaalaha daryeelka caafimaadka iyo bulshada ay sii wadi karaan inay go'aansadaan inaan la tallaalin sidaas darteedna aysan mar dambe buuxin shuruudihii lagu diri lahaa. Hoos u dhaca tirada shaqaalaha daryeelka caafimaadka iyo bulshada, ayaa iyaduna, cadaadis dheeraad ah saari karta qaybaha bulshada iyo daryeelka caafimaadka. Ikhtiyaarka beddelka ah ee isbeddelada qaanuunka ah ayaa ah in la sii wado ku tiirsanaanta tallaabooyinka aan sharciga waafaqsanayn si loo dhiirrigeliyo qaadashada tallaalka sida ku qeexan Lifaafa A ee hoose.

Macnaha asalka

Intii lagu gudajiray masiibada welwelka ugu weyn ee dowladda, Adeegga Caafimaadka Qaranka (NHS) iyo waaxda daryeelka ayaa ahayd inay ilaaliyaan xoogga shaqaalaha, bukaannada, iyo adeegsadyaasha adeegyada. Hadday tahay guryaha daryeelka, guriga, isbitaallada ama guud ahaan, qof kasta oo ka shaqeeya caafimaadka iyo daryeelka bulshada ee dadka nugul wuxuu aqbali doonaa mas'uuliyadda koowaad si looga fogaado waxyeelo laga hortagi karo dadka ay u joogaan inay daryeelaan.

Kahor masiibada, habka ikhtiyaariga ah ee tallaalka ifilada ayaa arkay heerarka tallaalka qaranka ee adeegga caafimaadka oo kordhay 14% sannadkii 2002 ilaa 76% sannadkii hore iyo daryeelka bulshada, ilaa 33% guryaha daryeelka. Si kastaba ha noqotee, tirooyinkaas qaranku waxay qariyeen inay aad u liitaan meelaha qaarkood, iyadoo heerarku ay aad u hooseeyaan 53% isbitaallada qaarkood. Bukaankii -socodka, daryeelayaasha deggan guriga iyo qoysaskooda iyo asxaabtooda, waxaa jiray, oo aan weli la hubin in la siiyay ilaalinta dheeraadka ah ee shaqaalaha la tallaalay.

In kasta oo tan hore ay qaar hore u aqbaleen inay tahay dariiqa wax, saamaynta masiibada COVID-19 ee labada isbitaal iyo guryaha daryeelka ayaa kicinaya su'aalaha ah in tan la sii wado in loo aqbalo sidii caadiga ahayd.

Kahor masiibada, caafimaadka goobta shaqada iyo badbaadada iyo siyaasadaha caafimaadka shaqada ayaa hore u jiray kuwaas oo u baahnaa tallaalka Cagaarshow B kuwa loo diray inay qaadaan hababka u nugul.

Intii lagu guda jiray masiibada, ka dib markii la sameeyay tallaallada COVID-19, waxaa jiray dadaal ballaaran oo joogto ah si loo suurto geliyo helitaanka tallaallada. Tani waxay dhalisay sare u qaadista tallaalka COVID-19 ee dadweynaha, oo ay ku jiraan dhammaan shaqaalaha daryeelka caafimaadka iyo bulshada. Si kastaba ha ahaatee, weli waxaa jira kala -duwanaansho ka jira goobaha caafimaadka iyo daryeelka - ee hay'adaha NHS -ta, heerarka qaadashadu way kala duwanaa

karaan qiyaastii 83% ilaa 97% qiyaasta koowaad (78% ilaa 94% labada qiyaasoodba). Daryeelka bulshada, 81% shaqaalaha daryeelka guriga iyo 75% shaqaalaha goobaha kale ayaa qaatay 1 qiyaas tallaal ah (laga bilaabo 19 Ogosto). Eeg qaybta Qaadashada Tallaalka wixii xog dheeraad ah.

Si loo sii kordhiyo heerarka qaadashada, xeerar ayaa durba dhaqan galay taas oo macnaheedu yahay in laga bilaabo 11ka Noofambar 2021, dhammaan kuwa ka shaqeeya ama iskaa wax u qabso ku shaqeeya guriga daryeelka ay u baahan doonaan inay caddeeyaan xaaladdooda tallaalka COVID-19 ama ka-dhaaftaanka tallaalka. Tiro daneeyayaasha daryeelka bulshada ah ayaa ku baaqay in si siman loo wajaho dhammaan qaybaha caafimaadka iyo daryeelka bulshada, si kuwa ugu nugul looga ilaaliyo goob kasta.

Dawladdu kaligeed kuma eka inay si taxaddar leh arrintan ugu eegto waddamada kale ee Yurub, iyo sidoo kale Mareykanka, sidoo kale waxay tixgelinaysaa ama hirgelinaysaa tallaalada khasabka ah ee shaqaalaha gaarka ah. Tusaale ahaan, dawladda Faransiisku waxay ku dhawaaqday in tallaalka COVID-19 lagu qasbi doono shaqaalaha caafimaadka iyo daryeelka laga bilaabo Sebtember.

Sababaha caafimaad

Guddiga Wadajirka ah ee Tallaalka iyo Tallaalka (JCVI) ayaa ku taliyay in jiilaalka 2021 illaa 2022 uu noqon doono jiilaalka ugu horreeya ee UK marka SARS-CoV-2 la filayo inay wada-wareegto oo ay la socdaan fayrasyada kale ee neef-mareenka, oo ay ku jiraan fayraska ifilada xilliyeed. Markaan ku noqonno caadooyinkii ka horreeyey masiibada, [ifilada xilliyeed iyo fayrasyada SARS-CoV-2 ayaa awood u leh inay wax weyn ku biiriyaan 'cadaadiska jiilaalka' ee ay wajahaan NHS](#), gaar ahaan haddii caabuq hirarka labada fayras isku beegan yihiin. Tallaalka labada COVID-19 iyo hargabkuba waa tallaabo muhiim ah oo lagu ilaalinayo dadka nugul iyo sidoo kale nidaamka caafimaadka iyo daryeelka ballaaran ee ka dhanka ah jiilaalka adag ee sanadkan, iyo sannadaha soo socda.

Saraakiisha Waaxda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada (DHSC) oo la shaqeeya Wakaaladda Amniga Caafimaadka ee UK (UKHSA) iyo Caafimaadka Dadweynaha England (PHE) ayaa tixgeliyey haddii la qeexi karo heerarka tallaalka ugu yar ee COVID-19 iyo ifilada si ilaali bukaanka iyo dadka hela daryeel la barbardhigi kara habka loo qaaday guryaha daryeelka. Qaabkaasi wuxuu dejiyay heerka tallaalka COVID-19 ee shaqaalaha 80% iyo 90% dadka deggan wuxuuna ahaa talo laga soo qaatay moodel ku saleysan cabbirro u gaar ah guryaha daryeelka sida goobo xiran. Si kastaba ha ahaatee, waxaan u aragnaa inaysan suurtoagal ahayn in la qaato hab la mid ah goobaha sida isbitaalada, GP -ga ama dhaqamada ilkaha iyo guryaha dadka maxaa yeelay waxaa jira dhaqdhaqaaq aad u badan oo gudaha iyo dibaddaba, iyo sidoo kale isku -darka goobta gudaheeda. Waxaa hadda la ogyahay

in dhammaan goobaha shaqsiyaadka la tallaalay ay noqon karaan kuwo cudurka qaba iyo kuwa faafa labadaba sidaa darteed dib -u -eegis joogto ah oo ku saabsan wax kasta oo qaadashada ayaa laga yaabaa in loo baahdo mustaqbalka.

Taa bedelkeeda, waxaa jira 3 aag oo halis ah oo ay tahay in la tixgeliyo: (i) halista isdhexgalka (taasi waa tirooyinka soo gala ama ka baxa goobta, tusaale ahaan, dhaqtarka GP -ga iyo 'goob xiran' sida guriga daryeelka); (ii) halista nuglaanta qofka; iyo (iii) khatarta ka iman karta goobaha leh habraacyada halista badan (tusaale ahaan, hababka ilkaha).

Kooxda La -talinta Sayniska ee Xaaladaha Deg -degga ah (SAGE) Kooxda Shaqada Daryeelka Bulshada waxay leedahay sidoo kale waxay hore kula taliyeen inay jirto [kiiska sayniska oo adag ee sinnaanta hababka](#) ixtiraam si tallaalka u fidiso oo kaalmeey inta u dhaxaysa goobaha bukaan -jiifka NHS iyo guryaha daryeelka, marka la eego isla shabakadaha isku dhow iyo kuwa is -dhaafsan ee u dhexeeya degganeyaasha ama bukaanka iyo shaqaalaha nooc kasta labadaba.

CTallaalka OVID-19: waraako si sahlan loo akhrin karo

Falanqaynta laga helay PHE waxay tilmaamaysaa in barnaamijka tallaalka COVID-19 uu [si toos ah looga hortagay inta u dhaxaysa 23.8 iyo 24.4 milyan caabuq, in ka badan 82,100 oo isbitaal la dhigay, iyo inta u dhaxaysa 102,500 iyo 109,500 dhimasho.](#)

Daraasado isku xira xogta tijaabada COVID-19 ee bulshada, xogta tallaalka iyo xogta dhimashada ayaa tilmaamaysa in labada tallaalka ee Pfizer-BioNTech iyo Oxford-AstraZeneca ay yihiin 70 ilaa 85% wax ku ool ah ka hortagga dhimashada COVID-19 (Alpha variant) kadib hal mar^{1,2}. [Waxtarka tallaalka ee kahortaga dhimashada oo leh 2 qiyaasood oo ah tallaalka Pfizer-BioNTech waa qiyaastii 95 ilaa 99% iyo 2 qiyaasood oo ah tallaalka Oxford-AstraZeneca qiyaastii 75 ilaa 99%.](#)

Daraasaduhu waxay hadda ka warbixiyeen wax ku oolnimada tallaalka ee ka hortagga caabuqa COVID-19 Alpha kala duwanaanshaha shaqaalaha daryeelka caafimaadka, dadka deggan guryaha daryeelka iyo dadweynaha guud. Tallaalka Pfizer-BioNTech, qiyaasta wax-ku-oolnimada ka-hortagga caabuqa waxay u

---

¹ Lopez Bernal J, Andrews N, Gower C, Robertson C, Stowe J, Tessier E iyo kuwa kale. 'Wax-ku-oolnimada tallaalka ee Pfizer-BioNTech iyo Oxford-AstraZeneca ee astaamaha la xiriira COVID-19, gelitaanka isbitaal, iyo dhimashada dadka waaweyn ee England: tijaabi daraasadda xakamaynta kiiska ee xun.' Wargeyska Caafimaadka ee Ingiriiska 2021: mugga 373, n1,088

² Lopez Bernal J, Andrews N, Gower C, Stowe J, Tessier E, Simmons R, iyo kuwa kale. 'Waxtarka tallaalka BNT162b2 mRNA iyo tallaalka ChAdOx1 adenovirus vector ee dhimashada kadib COVID-19.' Daabacyada PHE 2021

dhexeysaa 55 illaa 70%, tallaalka Oxford-AstraZeneca qiyaastii 60 ilaa 70%^{3,4,5,6}. Iyada oo 2 ka mid ah 2 qiyaasood midkoodna waxtarka tallaalka ee ka hortagga caabuqa lagu qiyaasay qiyaastii 65 illaa 90%^{3,4}.

Marka loo eego kala duwanaanshaha COVID-19 Delta, [daraasaduhu waxay soo sheegeen kaliya farqi yar oo wax ku ool ah tallaalka](#) oo ka dhan ah cudurka astaamaha iyo waxtarka tallaalka ee la midka ah ee isbitaal dhigista kadib labada qiyaasood midkood tallaalka Pfizer-BioNTech ama Tallaalka Oxford-AstraZeneca^{7,8}.

Sida kor lagu sharaxay, [dhowr daraasadood ayaa bixiyay caddayn in tallaaladu waxtar u leeyihiin ka hortagga caabuqa](#). Shakhsiyaadka aan cudurka qabin ma gudbin karaan; sidaa darteed, tallaaladu waxay kaloo waxtar u leeyihiin ka hortagga gudbinta.

Marka laga reebo ka -hortagga caabuqa, waxaa sidoo kale jiri kara faa'ido dheeri ah oo ah dhimista gudbinta dadkaas cudurka qaaday inkastoo la tallaalay sababtoo ah muddadii oo yaraatay ama heerka daadinta fayraska. Daraasad ku saabsan gudbinta qoyska ee England ayaa lagu ogaaday in xiriirada qoyska ee COVID-19 Kiisaska kala duwan ee Alpha oo lagu tallaalay hal qaadasho ay ku dhawaad 35 ilaa 50% hoos u dhigeen halista ah inay noqdaan kiis la xaqiijiyay⁹.

---

³ Pritchard E, Matthews PC, Stoesser N, Eyre DW, Gethings O, Vihta KD, iyo kuwa kale. 'Saamaynta tallaalka ee kiisaska SARS-CoV-2 ee bulshada: daraasad ku saleysan dadweynaha iyadoo la adeegsanayo Sahanka Cudurka COVID-19 ee Boqortooyada Midowday.' MedRxiv 2021: 2021.04.22.21255913

⁴ Hall VJ, Foulkes S, Saei A, Andrews N, Oguti B, Charlett A iyo kuwa kale. 'Daboolidda tallaalka COVID-19 ee shaqaalaha daryeelka caafimaadka ee England iyo waxtarka tallaalka BNT162b2 mRNA ee ka-hortagga caabuqa (SIREN): mustaqbalka, dhinacyo badan, daraasad kooxeed.' Lancet 2021

⁵ Shrotri M, Krutikov M, Palmer T, Giddings R, Azmi B, Subbarao S iyo kuwa kale. 'Waxtarka tallaalka ee qiyaasta koowaad ee ChAdOx1 nCoV-19 iyo BNT162b2 oo ka dhan ah caabuqa SARS-CoV-2 ee deggan xarumaha daryeelka muddada-dheer ee England (VIVALDI): daraasad kooxeed mustaqbalka ah.' Cudurada faafa ee Lancet 2021

⁶ Menni C, Klaser K, May A, Polidori L, Capdevila J, Louca P iyo kuwa kale. 'Waxyellooyinka tallaalka iyo caabuqa SARS-CoV-2 kadib tallaalka dadka isticmaala barnaamijka COVID Symptom Study ee Boqortooyada Midowday: daraasad indho-indhayn oo la filayo.' Cudurada faafa ee Lancet 2021

⁷ Lopez Bernal J, Andrews N, Gower C, Gallagher E, Simmons R, Thelwall S iyo kuwa kale. 'Wax-ku-oolnimada Tallaalada Covid-19 ee ka dhanka ah Noocyada B.1.617.2 (Delta)'. New England Journal of Medicine 2021

⁸ Stowe J, Andrews N, Gower C, Gallagher E, Utsi L, Simmons R iyo kuwa kale. 'Wax-ku-oolnimada tallaalka COVID-19 ee ka dhanka ah gelitaanka isbitaal ee Delta (B.1.617.2).' **2021**

⁹ Harris RJ, Hall JA, Zaidi A, Andrews NJ, Dunbar JK, Dabrera G. 'Saamaynta tallaalka ee gudbinta qoyska ee SARS-COV-2 ee England.' Wakaaladda Caafimaadka Dadweynaha (Caafimaadka Caafimaadka Dadweynaha)

Tallaalka hargabka

Tallaalka hargabka ayaa lagu taliyay UK gudaheeda ilaa dabayaaqadii 1960 -yadii, iyada oo ujeedadu tahay in si toos ah loo ilaaliyo kuwa ku jira kooxaha halista caafimaad ee khatarta sare ugu jira hargabka la xiriira jirrada iyo dhimashada. Celceliska tirada dhimashada lagu qiyaasay England shantii xilli 2015 ilaa 2020 waxay ahayd in ka badan 11,000 oo dhimasho sannad walba. Tani waxay u dhexeysay ku dhawaad 4,000 oo dhimasho ah xilli -ciyaareedkii 2018 illaa 2019 illaa 22,000 oo dhimasho ah 2017 -kii illaa 2018 -kii.

Kuwa ku jira kooxaha halista ku jira ayaa ah qiyaastii 11 jeer ayay u badan tahay inay u dhintaan hargabka marka loo eego qof aan ku jirin kooxda halista ah. Daraasadaha serolajiga ee xirfadlayaasha daryeelka caafimaadku waxay muujiyeen in ku dhawaad 30 illaa 50% caabuqyada hargabku ay noqon karaan asymptomatic¹⁰. Qandaraaska COVID-19 ama hargabku wuxuu halis weyn u yahay caafimaadka dadka nugal.

Dadka qaba hargab iyo COVID-19 labaduba waxay u badan yihiin laba jeer inay u dhintaan sidii qof qaba COVID-19 oo keliya, iyo ku dhawaad 6 jeer ayay u badan tahay inay u dhintaan kuwa aan qabin hargab ama COVID-19¹¹.

Waxtarka tallaalka hargabku wuxuu ku xiran yahay halabuurka tallaalka, noocyada wareegga, nooca tallaalka iyo da'da qofka la tallaalayo - caadiyan waxay ku dhowdahay 30 ilaa 70% dadka waaweyn ee caafimaadka qaba.

Sida tallaalka COVID-19, haddii caabuq laga hortago, markaa gudbinta sidoo kale waa laga hortagaa.

Qaadashada tallaalka

Qaybtani waxay qeexaysaa macluumaad ku saabsan qaadashada tallaalka shaqaalaha caafimaadka iyo daryeelka bulshada. Kala duwanaanshaha heerarka tallaalka ayaa muhiim ah in la fahmo marka la tixgelinayo in tallaabooyin dheeraad ah oo dawladdu ay lagama maarmaan tahay.

---

¹⁰ Wilde JA, McMillan JA, Serwint J et al. (1999) Wax -ku -oolnimada tallaalka hargabka ee xirfadlayaasha daryeelka caafimaadka: tijaabo aan kala sooc lahayn. JAMA 281: 908–13

¹¹ J Stowe, E Tessier, H Zhao, R Guy, B Muller-Pebody, M Zambon, N Andrews, M Ramsay, J Lopez Bernal 'Isdhexgalka u dhexeeya SARS-CoV-2 iyo Hargabka iyo saamaynta qadaadiicda ku saabsan darnaanta cudurka: Naqshad xun oo tijaabo ah 'Joornaalka Caalamiga ah ee Epidemiology, 03 May 2021

Talaalka covid-19

Daryeelka bulshada

In ka badan 1.2 milyan oo shaqaalaha daryeelka bulshada ee England ayaa hadda qaatay tallaalka. Laga bilaabo 19 Ogosto 2021, qaadashada tallaalka ee shaqaalaha u qalma ee JCVI cohort 1 wuxuu ahaa 91%, inkasta oo London tiradaasi hoos ugu dhacday 89%. Kooxda JCVI 2, 87% shaqaalaha ku jira guryaha daryeelka dadka waaweyn, 81% shaqaalaha daryeelka guriga, iyo 75% shaqaalaha goobaha kale waxay heleen 1 qiyaas tallaalka ah (laga bilaabo 19 Ogosto). Si kastaba ha ahaatee, waxaa jira xoogaa kala duwanaansho heer gobol ah, London 86% shaqaalaha guryaha daryeelka dadka waaweyn, 73% shaqaalaha daryeelka guriga iyo 69% shaqaalaha goobaha kale ayaa helay 1 qiyaasood.

Daryeelka caafimaadka

Boqolkiiba shaqaalaha aaminka NHS ee qaatay ugu yaraan 1 qiyaas (guud ahaan) ayaa ah ku dhawaad 92% qaran ahaan, iyada oo 88% shaqaalaha ay qaateen labada qiyaasood. Boqolkiiba shaqaalaha qaata qiyaasta hore waxay ka sarreeyaan 90% dhammaan gobollada, bar London, oo ah 86%. Dhammaan xogta laga bilaabo 31 Ogosto 2021, oo daboolaya tallaallada illaa 29ka Ogosto 2021.

Waxaa jira kala duwanaansho heerarka kor u qaadista ee dhammaan ururada NHS, iyadoo xogta NHS ay muujineyso in inta u dhaxaysa ammaanada NHS, heerarka qaadashadu ay ku kala duwanaan karaan qiyaastii 83% ilaa 97% qiyaasta koowaad (78% ilaa 94% labada qiyaasood). Qaadashada qaadashada hore waxay ka sarraysaa 90% in ka badan saddex meelood saddex meelood oo ka mid ah Hay'adaha NHS. Dhammaan xogta laga bilaabo 2 Sebtember 2021, oo daboolaya tallaallada illaa 31ka Ogosto 2021.

Qaadashada tallaalka ee shaqaalaha daryeelka aasaasiga ah waxay taagan tahay 87% qiyaasta koowaad iyadoo si aad ah loogu kala duwan yahay heer gobol, oo ka bilaabmaysa 76% Bariga England ilaa 94% Koonfur Galbeed. Dhammaan xogta laga bilaabo 10ka Ogosto 2020, oo daboolaya tallaallada illaa 31ka Luulyo 2021.

Tallaalka hargabka

Daryeelka caafimaadka

Qaadashada tallaalka ifilada ee shaqaalaha daryeelka caafimaadka ayaa ka kordhay 14% sannadkii 2002 ilaa xilligii 2003 illaa 76.8% sannadkii hore. Waxaa weli dalka ka jira kala duwanaansho ballaaran. Xilliga 2020 illaa 2021:

- Qaadashada tallaalka ifilada xilliyeed ee NHS Trusts wuxuu u dhexeeyaa 53% ilaa 100%, iyadoo hal Trust uu gaaray 100% tallaalka
- 59.4% ee NHS Trusts (129 ka mid ah 217) waxay gaareen heerarka tallaalka ee 75% ama ka badan
- tallaalka ifilada xilliyeed ee ku aaddan dhaqannada GP -ga iyo bixiyeyaasha daryeelka caafimaadka ee madaxa bannaan (oo la isku daray Iskaashiga Joogtaynta iyo Isbeddelka (STPs)), ayaa u dhexeeyay 60.8% ilaa 92.6%. Wadar ahaan 76.2% (32 ka mid ah 42) STPs ayaa la sheegay inay gaareen 75% ama ka badan
- tallaalka ifilada xilliyeed ee ugu sarreeya ee ay qaataan kooxda shaqaalaha ee England ayaa laga dhex helay kalkaaliyayaal caafimaad oo ku takhasusay dhaqaatiirta GP -ga, iyada oo heerkeedu yahay 84.8%. Heerka ugu hooseeya wuxuu ahaa 75% taageerada shaqaalaha caafimaadka

Daryeelka bulshada

Sida laga soo xigtay Awoodda Raadiyaha, tallaalka ifilada ee shaqaalaha daryeelka bulshada ee guryaha daryeelka ayaa ahaa qiyaastii 33% sannadkii hore - 48% kuwa sida tooska ah loo shaqaaleysiiyey iyo 36% kuwa u shaqeeya hay'ad - aad bay uga hooseeyaan tallaalka COVID -19. Lambaradan ayaa ka reebaya kuwa leh xaaladda tallaalka hargabka "Aan la garanayn" ama "Aan La Shaacin".

Lifaaqa A waxaa ku jira faahfaahin dheeraad ah oo ku saabsan tallaabada la qaaday si loo kaxeeyo qaadashada tallaalka caafimaadka iyo bulshada dhammaan barnaamijyada COVID-19 iyo ifilada.

Aragtiyaha ujeeddada siyaasadda

Ujeeddada wadatashigani waain la raadiyo aragtiyo ku saabsan haddii ay dawladdu u fidinayso shardiga sharci ee jira kuwa ka shaqeeya ama ku tabaruca guriga daryeelka si looga tallaalo COVID-19 meelo kale oo caafimaad iyo daryeel, iyada oo shuruud u ah geynta, iyo marka lagu daro, in la soo bandhigo shuruud sharci ah si looga tallaalo hargabka oo ah shuruud lagu geeyo, taas oo ah hab lagu ilaaliyo dadka nugul.

SAGE waxay ku talisay in tallaalku yahay aalad looga hortago gudbinta hargabka iyo COVID-19 goobaha dadka nugul ay helaan nooc daryeel ah.

Sida hore loo sheegay, tallaalku wuxuu yareeyaa halista caabuq, taas oo iyaduna yaraynaysa halista gudbinta. Shaqaale badan oo laga tallaalo hargabka iyo ka

hortagga COVID-19, ayay u badan tahay in la dhawro dadka nugul ee daryeelkooda ku jira; shaqaalaha laftooda waa la ilaalin doonaa oo saaxiibadoodna waa la ilaalin doonaa.

Intaa waxaa dheer, qaadashada tallaalka oo aad u sarreysa waxay u badan tahay inay yareeyso maqnaanshaha jirrada waqtiyada dadka nugul ay u badan tahay inay u baahdaan daryeel caafimaad iyo bulsho. Laga bilaabo 4 Ogosto 2021, tirada maqnaanshaha jirrada (celceliska maalinta 7) waxay ahayd 72,696 gudaha NHS Amaano, kuwaas oo ku dhawaad 18,000 oo shaqaale ah ay ka maqnaayeen sababaha la xiriira COVID-19 oo ay ka mid yihiin baahida loo qabo in la karantiilo. Tani waxay muujineysaa qiyaastii 5.6% shaqaalaha ayaa maqnaa, taas oo isbarbar dhigaysa celcelis ahaan 4.1% ka hor masiibada (bishii Ogosto 2019). Roobabkii ugu horreeyay ee COVID-19 bishii Abriil 2020, heerka maqnaanshaha shaqaalaha ayaa gaaray heerkii ugu sarreeyay 12%.

S1 Kuwan soo socda keebaa si fiican u tilmaamaya doorbidkaaga ku saabsan COVID-19 iyo xaaladda tallaalka ifilada ee dadka bixiya daryeelkaaga, daryeelka xubnaha qoyskaaga ama daryeelka saaxiibkaa?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada.

- Waxaan aad u dareemayaa in la tallaalo
- Waxaan doorbidi lahaa in la tallaalo
- Waxba igama gelin
- Waxaan doorbidi lahaa inaan la tallaalin
- Waxaan aad u dareemayaa inaan la tallaalin
- Ma aqaan

Q2 Kuwan soo socda keebaa si fiican u tilmaamaya doorbidkaaga marka la eego tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada oo khasab ku ah kuwa loo diray inay bixiyaan daryeelkaaga, daryeelka xubnaha qoyskaaga ama saaxiibkaa?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada.

- Waxaan aad u dareemayaa in tallaalku khasab yahay
- Waxaan doorbidi lahaa in tallaalku noqdo mid khasab ah
- Waxba igama gelin
- Waxaan doorbidi lahaa inaan tallaalku khasab ahayn
- Waxaan aad u dareemayaa in tallaalku uusan ahayn mid khasab ah
- Ma aqaan

Haddii aadan ahayn isticmaale adeeg ama bukaan, waxaan weli soo dhoweyneynaa aragtidaada maadaama aad u baahan karto adeegyo caafimaad ama bulsho mustaqbalka.

Q3 Kuwa soo socda keebaa si fiican u tilmaamaya doorbidkaaga ku saabsan COVID-19 iyo xaaladda tallaalka ifilada ee dadka bixin lahaa daryeelkaaga?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada.

- Waxaan aad u dareemayaa in la tallaalo
- Waxaan doorbidi lahaa in la tallaalo
- Waxba igama gelin
- Waxaan doorbidi lahaa inaan la tallaalin
- Waxaan aad u dareemayaa inaan la tallaalin
- Ma aqaan

Q.4 Kuwa soo socda keebaa si fiican u tilmaamaya doorbidkaaga marka la eego tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada oo khasab ku ah kuwa ku siin doona daryeelkaaga?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada.

- Waxaan aad u dareemayaa in tallaalku khasab yahay
- Waxaan doorbidi lahaa in tallaalku noqdo mid khasab ah
- Waxba igama gelin
- Waxaan doorbidi lahaa inaan tallaalku khasab ahayn
- Waxaan aad u dareemayaa in tallaalku uusan ahayn mid khasab ah
- Ma aqaan

Q5 Miyaad siisaa daryeel caafimaad iyo/ama daryeel bulsheed bukaanka ama adeegsadyaasha adeegga?

- Haa
- Maya
- Ma garanayo

Su'aashan waxaa loogu talagalay kuwa bixiya daryeelka caafimaadka iyo/ama daryeelka bulshada bukaannada ama adeegsadyaasha adeegga

Q.6 Waa kuwee kuwa soo socda oo si fiican u tilmaamaya doorbidkaaga ku saabsan COVID-19 iyo xaaladda tallaalka ifilada adiga iyo saaxiibbadaada daryeel siiya dadka isticmaala adeegga?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada.

- Waxaan aad u dareemayaa in nala tallaalo
- Waxaan doorbidi lahaa in nala tallaalo
- Waxba igama gelin
- Waxaan doorbidayaa inaan la tallaalin
- Waxaan aad u dareemayaa inaan la tallaalin
- Ma aqaan

Su'aashan waxaa loogu talagalay kuwa bixiya daryeelka caafimaadka iyo/ama daryeelka bulshada bukaannada ama dadka isticmaala adeegga

Q.7 Kuwan soo socda keebaa si fiican u tilmaamaya doorbidkaaga marka la eego tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada oo khasab kugu ah adiga iyo saaxiibbadaada daryeel siiya dadka isticmaala adeegga?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada.

- Waxaan aad u dareemayaa in tallaalku khasab yahay
- Waxaan doorbidi lahaa in tallaalku noqdo mid khasab ah
- Waxba kama qabo midkoodna
- Waxaan doorbidi lahaa inaan tallaalku khasab ahayn
- Waxaan aad u dareemayaa in tallaalku uusan ahayn mid khasab ah
- Ma ogi

Waa kuwee dadka loo baahan yahay in la tallaalo?

Qeyb muhiim ah oo ka mid ah wadatashiga ayaa ah in dowladdu ay caddeeyso sida shuruudda qaanuunka ee tallaalka oo shuruud u ah hawlgelinta la dabaqi karo iyo cidda.

Bar-bilowga dawladda ee tixgelinta tan waxay noqon doontaa [Buugga Cagaaran, Cutubka 14a-COVID-19-SARS-CoV-2](#), iyo [Cutubka 19: Hargabka](#) -shaqaalaha daryeelka caafimaadka iyo bulshada oo si joogto ah ula kulma bukaanka ama macaamiisha kuwaas oo si toos ah ugu lug leh daryeelka bukaanka ama macmiilka midkood daryeelka labaad ama kan koowaad ama goobaha bulshada.

Iyadoo laga duulayo tixgelinta jawaabaha wada -tashiga, habka ay dawladdu u dejinayso shuruudaha ku -meel -gaadhka ah waxay noqon doontaa iyada oo wax -ka -beddel lagu samaynayo Xeerka Daryeelka Caafimaadka iyo Bulshada 2008 (Hawlaha La Xakameeyay) Xeerarka 2014. Si la mid ah qawaaniinta guriga daryeelka ([Xeerka Daryeelka Caafimaadka iyo Bulshada 2008 \(Waxqabadyada La -habeeyay\) \(Wax -ka -beddelka\) \(Xeerarka Coronavirus\) Xeerarka 2021](#)), waxaan eegi doonaa inaan gelino shuruudaha Xeerarka 2014 ee hadda jira oo u baahan in qayb ka ah bixinta daryeel iyo daaweyn badbaado leh, bixiyeyaashu waa inay qiimeeyaan halista, kana hortagaan, ogaadaan oo xakameeyaan faafitaanka cudurrada, oo ay ku jiraan kuwa la xiriira daryeelka caafimaadka ([Qeybta 3, heerarka aasaasiga ah, xeerka 12](#)).

Marka la raacayo habkan shuruudda ah in la tallaalo ayaa lagu dabaqi doonaa dhammaan kuwa loo diray inay qaataan daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed oo qayb ka ah hawsha nidaamsan ee CQC. Tani waxay xaqiijin doontaa in daboolidda tallaalku ay ilaaliso dadka nugul iyo shaqaalaha shaqsiyeed ee goobaha caafimaadka iyo daryeelka bulshada oo ay ku jiraan, laakiin aan ku xaddidnayn, isbitaallada, dhaqannada GP -ga iyo weliba guriga qofka.

Shuruudaan, haddii la soo bandhigo, waxay quseysaa waxqabadyada la nidaamiyay ee CQC haddii ay yihiin kuwo dadweyne ama si gaar ah loo maalgeliyo. Ujeeddadu waxay kaloo noqon doontaa in shuruuddu ay tahay in si isku mid ah loo codsado marka hawl la nidaamiyay la soo mariyo, tusaale ahaan shaqaalaha wakaaladda, ama qandaraas la siiyo bixiye kale.

CQC waxay nidaamisaa hawlaha soo socda:

- daryeel shaqsiyeed
- hoyga dadka u baahan kalkaalnimo ama daryeel shaqsiyeed
- hoy loogu talagalay dadka u baahan in laga daaweeyo si xun u isticmaalka maandooriyaha

- daaweynta cudurka, khalkhalka ama dhaawaca
- qiimeyn ama daaweyn caafimaad oo loogu talagalay dadka lagu xiray Xeerka Caafimaadka Maskaxda 1983
- hababka qalliinka
- hababka ogaanshaha iyo baaritaanka
- maaraynta bixinta dhiigga iyo alaabta dhiiga laga keenay
- adeegyada gaadiidka, kala -soocidda iyo talada caafimaadka ee meel fog laga bixiyo
- adeegyada hooyada iyo umulisoooyinka
- joojinta uurka
- adeegyada rugaha miisan dhimista
- daryeelka kalkaalinta
- adeegyada qorshaynta qoyska

Waxaan soo dhoweyn doonaa aragtidaada ku aaddan in qof kasta oo loo diray inuu sameeyo daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed oo qayb ka ah hawsha nidaamsan ee CQC in laga saaro. Wax-qabad ka baxsan baaxadda ayaa noqon doonta marka xiriir-shaqsiyeed lala yeesho qof nugul uu ka maqan yahay, tusaale ahaan, kala-soocidda iyo talo-bixin caafimaad oo meel fog laga bixiyo.

Habkani wuxuu dabooli doonaa kuwa qaadaya daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed. Waxaan sidoo kale ka fiirsaneynaa in qaar ka mid ah waxqabadyada nidaamsan ee CQC laga bixiyo goobaha la deggan yahay ama bukaan -jiifka (tusaale ahaan adeegyada soo -kabashada deegaanka ee daroogada iyo aalkolada, isbitaallada, iyo daryeelka dheeraadka ah ee diiwaangashan iyo adeegyada nololeed ee taageersan) inay ku xiran yihiin shuruuddan. Xaaladda arrintani waxay noqon doontaa inay si ku filan ugu eg yihiin dabeecadda guryaha daryeelka. Waxaan hore u soo bandhignay shuruud ah in la geeyo guryaha daryeelka si loogu baahdo dadka ka shaqeeya ama iskaa wax u qabso ku jira in la tallaalo. Sidaa darteed, waxaan soo dhaweynaynaa aragtidaada ku aaddan haddii goobo gaar ah ay tahay inay raacaan hab isku mid ah.

Waxaan sidoo kale dooneynaa inaan si taxaddar leh u tixgelinno doorka 'bixiyeyaasha daryeelka daruuriga ah' - saaxiibbadaas ama qoyska ay kula heshiiyeen qofka diiwaangashan, inay si joogto ah u soo booqan doonaan oo ay u siin doonaan daryeel shaqsiyeed. Ujeeddadayadu waa in aan raacno siyaasadda ku qeexan jawaab -celinta wada -tashiga hore ee ku saabsan ka -dhigista tallaalka shuruud ku -xiridda guryaha daryeelka sidaas darteedna aan u fidin siyaasaddan daryeel -bixiyeyaasha muhiimka ah.

Uma jeedno inaan siyaasaddan u fidinno saaxiibbada iyo xubnaha qoyska ee soo booqda dadka ku jira goobaha caafimaadka iyo daryeelka bulshada ama guriga qofka. Waxaan si xoog leh u dhiirigelineynaa saaxiibbada iyo xubnaha qoyska ee

booqanaya goobaha daryeelka caafimaadka iyo bulshada ee xaqa u leh inay helaan tallaallada COVID-19 iyo ifilada sida ugu dhakhsaha badan ee ay awoodaan si kastaba ha ahaatee, ilaa booqdayaashu si taxaddar leh u raacaan talada oo ay ku jiraan ka-hortagga caabuqa iyo xakamaynta (IPC) goob gaar ah, ma soo jeedinayno in la kordhiyo shardiga booqdayaasha qoyska.

Intaa waxaa dheer, waxaan soo dhaweynaynaa fikradahaaga ku saabsan haddii ay jiraan xirfadlayaal kale ama mutadawiciin la diray, laakiin aan qaadin daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed, taasi waa in sidoo kale lagu daraa baaxadda siyaasadda la soo jeediyay. Shakhsiyaadkaasi waxay u shaqayn doonaan adeeg nidaamsan laakiin ma bixiyaan daryeel shakhsiyeed ama daaweyn taas oo qayb ka ah daryeelka gaarka ah ee shaqsiga. Tan waxaa ku jiri kara shaqaale aad u kala duwan sida kuwa diyaariya oo u adeega cuntada, kuwa bukaanka raacaya ama macaamiisha saaran baabuur -wadista ama kuraasta curyaamiinta (xamaaliinta), ama shaqaalaha soo dhaweynta iyo maamulka.

Q.8 Midkee ka mid ah kuwa soo socda ayaa si fiican u qeexaya ra'yigaaga shardiga: Kuwa loo diray inay qaataan daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed oo qayb ka ah hawsha la nidaamiyay ee CQC ee daryeel caafimaad ama goob daryeel bulsho (oo ay ku jirto guri qof) waa inay haystaan COVID-19 iyo tallaalka hargabka?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada. Waxa kale oo aad bixin kartaa jawaab gooni ah goobaha daryeelka caafimaadka iyo goobaha daryeelka bulshada.

- Taageero leh
- Taageero dheeraad ah
- Mana Taageerin ama taageeray
- Si yar u taageeray
- Ma taageersani
- Ma oji

Fadlan bixi faahfaahinta si aad u taageerto jawaabtaada.

Q.9 Miyaad u malaynaysaa inay jiraan dad la geeyay ama soo booqday goob daryeel caafimaad ama goob daryeel bulsho (oo ay ku jirto qof gurigiisa) oo aan qaadan daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed oo qayb ka ah hawsha la nidaamiyay ee CQC laakiin waa in sidoo kale lagu daraa baaxadda a looga baahan yahay in la qaato COVID-19 iyo tallaalka hargabka?

- Haa
- Maya
- Ma ogi

Q.10 Waa kuwee dadka aad u malaynayso inay tahay inay daboolaan baaxadda shuruudaha looga baahan yahay tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada? (sax dhammaan inta ku habboon)

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada.

- Badeecadaha
- Shaqaalaha maamulka
- Nadiifiyeyaasha
- Iskaa wax u qabsaday
- Mid kale (fadlan sheeg)
- Ma aqaan

Q11 COVID-19 iyo tallaalka hargabka ma jiraan dad loo diray in ay qaataan daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed taas oo qayb ka ah hawl la nidaamiyay CQC oo aan ku jirin baaxadda siyaasadda?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada.

- Haa
- Maya
- Ma ogi

Fadlan sharax jawaabtaada

Q.12 Ma jiraan meelo kale oo daryeel caafimaad iyo bulsho oo ah hab la mid ah guryaha daryeelka dadka waaweyn waa in la qaadaa (yacnii, dhammaan kuwa ka shaqeeya ama iskaa wax u qabso ku shaqeeya guriga daryeelka waa inay qaataan tallaalka COVID-19 ama haystaan ka-dhaafitaan)?

- Haa
- Maya
- Ra'yi ma laha

Q.13 Haddii ay haa tahay, fadlan dooro dejinta hoos ku qoran. Haddii kale, fadlan sheeg.

- Hospice
- adeegyada soo -kabashada deegaanka ee daroogada iyo aalkolada
- Daryeel dheeraad ah oo diiwaangashan iyo adeegyo nololeed oo la taageero
- Adeegyada Nololsha Wadaagga ee Diiwaangashan
- Wax kale

Ka yar 18 jir

Wajiga koowaad ee barnaamijka tallaalka COVID-19, carruurta ka yar 16 sano uma qalmaan tallaalka iyo kuwa 16 ilaa 17 waxay xaq u lahaayeen tallaalka haddii ay buuxiyeen shuruudaha Wajiga 1 ee barnaamijka dadka waaweyn (haddii iyaga laftoodu ay halista sare ee natiijooyinka halista ah ee ka imanaya COVID-19 ama doorarka kor u qaada halista gudbinta dadka nugul, tusaale ahaan kuwa ka shaqeeya waaxaha caafimaadka ama qaybaha daryeelka bulshada iyo daryeelayaasha (mushahar leh ama aan la bixin). Kuwaas oo jira 16 ilaa 17 sano oo buuxiyay shuruudaha Wajiga 1 waxaa la siiyay koorso tallaalka oo qaangaar ah. Halista natiijooyinka halista ah ee ka imanaya COVID-19 waxay si aad ah ula xiriirtaa da'da iyo inta ka yar 18 jir khatarta ah in natiijooyinka halista ahi aad u yar yihiin. Maaddaama xogta adeegsiga tallaalka ee ka yar 18 -jirku ay weli ahayd xilli hore bishii Febraayo ee sannadkan, JCVI kuma talineynin tallaalka caafimaadka ka yar 18 sano inta lagu jiro Wajiga 2 ee barnaamijka.

Wixii markaas ka dambeeyay, waxaa soo baxay caddaymo badan oo ku saabsan faa'iidooyinka iyo halista labadaba 16 ilaa 17 sano jirka. Iyadoo la tixgelinayo halista dhifka ah ee myocarditis ama pericarditis oo ah saamayn dhinaca tallaalka Pfizer-BioNTech ee kooxaha da'da yar iyo gaar ahaan ragga, [JCVI waxay soo saartay talo ah in la siiyo qaddar bilow ah dhammaan kuwa caafimaadka qaba 16 ilaa 17 sano waayeelka](#). Saameynta tan ayaa dib loo eegi doonaa oo haddii JCVI ay ku qanacsan tahay waxay ku talin doonaan in la siiyo qiyaas labaad. Marka la eego hargabka,

JCVI waxay mar hore la talinaysaa tallaalka dhammaan dadka jira 2 ilaa 15 ama 50 ama ka weyn iyo kooxaha halista ku jira ee jira 16 ilaa 49.

Sidaa darteed dawladdu waxay si taxaddar leh u eegi doontaa haddii kuwa da'doodu tahay 16 iyo 17 ee loo diray inay qaataan daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed oo qayb ka ah waxqabad la nidaamiyay CQC, inay ku jiraan shuruudaha looga tallaalayo COVID-19 iyo hargabka. Tan waxaa ka mid ah in la tixgeliyo in wax laga beddelo xeerarka guriga daryeelka, oo hadda laga dhaafayo kuwa ka yar da'da 18, si loo hubiyo in hal hab oo joogto ah laga helo dhammaan waaxda caafimaadka iyo daryeelka bulshada. Dawladdu waxay go'aamin doontaa kooxaha da'da u-qalma tallaalka COVID-19 iyadoo lagu salaynayo talada JCVI.

Q.14 Midkee ka mid ah kuwa soo socda ayaa si fiican u qeexaya ra'yigaaga shardiga: Kuwa da'doodu ka yar tahay 18 sano, ee qaata daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed oo qayb ka ah hawl la nidaamiyay CQC (daryeel caafimaad ama goob daryeel bulsho, oo ay ku jirto guri qof), waa inay haystaan COVID-19 iyo tallaalka hargabka?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada. Waxa kale oo aad bixin kartaa jawaab gooni ah goobaha daryeelka caafimaadka iyo goobaha daryeelka bulshada.

- Taageero leh
- Taageero dheeraad ah
- Mana Taageerin ama taageeray
- Si yar u taageerid
- Ma taageersanahay
- Ma ogi

Fadlan bixi faahfaahinta si aad u taageerto jawaabtaada.

Ka -dhaafitaannada

Dadka qaarkood talada caafimaad ayaa ah in tallaalka COVID-19 iyo/ama hargabku uusan ku habboonayn iyaga. Sidaa darteed shuruud kasta oo sharci ah waxaa ka mid noqon doona ka-dhaafitaanno ku saleysan caafimaad taasoo la jaanqaadi doonta Buugga Cagaaran ee Tallaalka ee ka hortagga cudurrada faafa ([COVID-19: buugga cagaaran, cutubka 14a](#); [Hargabka: buugga cagaaran, cutubka 19](#)) iyo JCVI oo ka tarjumaya talooyinka caafimaad. Shakhsiyaadka waa laga dhaafi doonaa shuruudda haddii ay qabaan xasaasiyad ama xaalad uu ku qoran yahay Buugga Cagaaran (COVID-19: Cutubka 14a, bogga 16; Influenza Cutubka 19, bogga 17) oo sabab u ah in aan la siin tallaalka, tusaale ahaan falcelin xasaasiyadeed oo hore uga

timid qayb ka mid ah tallaalka. Shakhsiyaadka qaarkood waxaa laga yaabaa inay qabaan xasaasiyad ama xaalad halka Buugga Cagaaran ama JCVI uu kula taliyo inay raadsadaan fikrad caafimaad oo xirfad leh haddii ay tahay in laga dhaafo.

Qaran ahaan iyo caalami ahaanba, ma jiraan wax calaamado ammaan ah oo la aqoonsaday illaa hadda oo la xiriira tallaalka COVID-19 ee haweenka uurka leh. JCVI waxay cusboonaysiisay talooyinkooda 19 Abriil, taas oo hadda tilmaamaysa in haweenka uurka leh la siiyo tallaalka isla mar ahaanta dumarka aan uurka lahayn, iyadoo lagu saleynayo da'dooda iyo kooxda halista caafimaad, iyadoo tallaallada Pfizer iyo Moderna ay yihiin kuwa la doorbiday tallaalkada.

Tallaalka ifilada, Buugga Cagaaran ([Cutubka 19 Cutubka](#), bogga 17) wuxuu sheegayaa in tallaalka hargabka la siiyo haweenka uurka leh maadaama halista cudur halis ah oo hargabku ka badan yahay uurka dumarka. Intaa waxaa dheer, tiro daraasado ah ayaa muujinaya in tallaalka ifilada xilliga uurka uu siinayo difaac aan toos ahayn hargabka dhallaanka bilaha ugu horreeya nolosha kadib dhalashada^{12,13,14,15}.

Dawladdu waxay tixgelin doontaa habka ugu culeyska yar ee dadka si ay u muujiyaan inay caafimaad ahaan ka reeban yihiin dhismaha tallaalka COVID-19 iyo/ama qaabka durba la hirgaliyay ee la xiriira guryaha daryeelka. Su'aalaha ku saabsan mawduucan waxaa lagu soo daray qayb dambe: 'Tixgelinnada la xiriira fulinta'.

Siyaasadda ayaa dib loo eegi doonaa haddii caqabado waaweyn ay ka horjoogsadaan shaqaalaha u qalma inay helaan hargabka iyo/ama tallaalka COVID-19 waqti habboon oo la heli karo tusaale ahaan arrimaha bixinta tallaalka ama isbeddelada hagaha caafimaad ee qaranka.

---

¹² Benowitz I, Esposito DB, Gracey KD et al. (2010) Tallaalka infalawansada la siiyo haweenka uurka leh wuxuu yareeyaa isbitaal dhigista hargabka ku dhaca dhallaanka. *Dis Infect Dis.* **51** 1355- 61.

¹³ Eick AA, Uyeki TM, Klimov A et al. (2010) Tallaalka infalawansada hooyada iyo saamaynta caabuqa fayraska infalawansada ee dhallaanka yaryar. *Arch Pediatr Adolesc Med.* **165** 104-11.

¹⁴ Poehling KA, Szilagyi, PG, Staat, MA et al. (2011) Saamaynta tallaalka hooyada ee isbitaallada infalawansada ee dhallaanka. *Am J Obstet Gynecol* 204: \ [6 Sahay 1.] S141-8. Epub Feb 23. 2011 Jun.

¹⁵ Zaman K, Roy E , Arifeen SE et al (2008) Effectiveness of maternal influenza immunisation in mothers and infants. *N Engl J Med* 359: 1555-64.

Q.15 Miyaad ku raacsan tahay ama diidan tahay in ka-dhaafitaanka tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada ay tahay in lagu saleeyo oo keliya sababo caafimaad?

Fadlan bixi jawaab gooni ah tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada.

- Aad ayaan u raacsanahay
- Xoogaa waa ku raacsanahay
- Midna ma dhowra mana diidani
- Xoogaa waan diidanahay
- Aad baan u diidanahay
- Ma ogi

Q.16 Maxay ku saleysan tahay, haddii ay jirto, waa in qof laga dhaafo shardigan?

Tixgelinta saamaynta iman karta

Xeerka Sinnaanta 2010

Falanqaynteenaa bilowga ah ee Waaxda Sinnaanta Waaxda Dadweynaha (PSED) waxay tilmaamaysaa in samaynta COVID-19 iyo tallaallada ifilada xaalad shaqo ee daryeelka caafimaadka iyo daryeelka bulshada ay saamayn karto kooxaha qaarkood. Falanqayntu waxay ku salaysan tahay shaqaalaha NHS -ta iyo xogta shaqaalaha Tababarka Guud ee ay daabacday NHS Digital¹⁶. In kasta oo xogta xoog -shaqeed ee la heli karo ay u taagan tahay inta badan (laakiin aan ahayn dhammaan) kooxaha shaqaaluhu saameeyeen, ma jiraan wax caddayn ah oo soo jeedinaya in isku -darka xoogga la tixraacay ee hoos ku xusan, uu aad ugu kala duwan yahay halabuurka liiska dhammaystiran ee kooxaha shaqaalaha saamaynta ku leh. Faahfaahin dheeraad ah iyo tixgelinta saamaynta kuwa leh astaamaha la ilaaliyo ayaa lagu qeexay Lifaafa C.

Waxaan aad u danaynaynaa inaan hubinno in kooxna aysan si gaar ah u saamaynayn siyaasaddan cusub haddii la hirgeliyo. Ujeeddadayadu waa inaan gacan ka geysanno ilaalinta kuwa shaqeeya iyo kuwa la daryeelo oo lagu taageero

---

¹⁶Xogta tixraaca xogta shaqaalaha NHS ee ay daabacday NHS Digital oo muujinaysa tirooyinka billaha ah ee NHS Hospital iyo Adeegga Caafimaadka Bulshada (HCHS) ee ka shaqeeya NHS Trusts iyo CCGs ee England (marka laga reebo shaqaalaha daryeelka aasaasiga ah). Xogta tixraaca xogta shaqaalaha ee GP ayaa daabacday NHS Digital oo ku saabsan GP-yada, Kalkaaliyayaasha, Daryeelka Bukaanka Tooska ah iyo Shaqaalaha/Shaqaalaha aan-Kiliiniga ee ka shaqeeya Tababarka Guud ee England.

goobaha caafimaadka iyo daryeelka bulshada, laga bilaabo natiijooyinka waxyeeellada leh ee COVID-19 iyo caabuqa ifilada.

Tallaalka noqoshada xaalad ka mid noqoshada waxay u badan tahay inay saamayn gaar ah oo waxtar leh ku yeelato natiijooyinka COVID-19 ama hargabka caabuqa kooxaha shaqaalaha qaarkood halkaasoo qaadashada tallaalku ka hooseyso natiijada ka -hortagga caabuqa laga yaabo in aysan si kale u yeelan.

Saameyn Balaadhan

Intaa waxaa dheer, Qiimaynta Sinaanta Qaybta Dadweynaha, waxaan sidoo kale dooneynaa inaan si taxaddar leh uga fiirsanno saamaynta sharciyeed ee isbeddel kasta oo sharci -dejin ah. Tani waxay tixgelin doontaa kharashyada ballaaran iyo faa'iidooyinka siyaasadda iyo sidoo kale kharashyada meheradaha.

Waxaa la aqoonsan yahay in xubnaha shaqaalaha qaarkood ay dooran karaan inaan la tallaalin, xitaa haddii tallaalku caafimaad ahaan ku habboon yahay iyaga. Xaaladahan oo kale, hirgelinta siyaasaddu waxay keeni kartaa inaysan mar dambe awoodin inay ka shaqeeyaan goob daryeel caafimaad iyo bulsho ama xubin ka mid ah shaqaalaha oo doorta inay baxaan. Waxaan wadatashigaan ku weydiineynaa su'aal ku saabsan saameynta ay ku yeelan karto heerarka shaqaalaha, haddii, si kastaba ha ahaatee, xubnaha shaqaalaha ay ka tagaan shaqaalaha caafimaadka iyo daryeelka bulshada halkii la tallaali lahaa. Tani waxay noqon kartaa arrin gaar ah oo ka jirta qaar ka mid ah meelaha maxalliga ah ee qaadashadu ka hooseyso ama ay shaqaalayntu ka adag tahay.

Muddada wadatashiga, waxaan ku talo jirnaa inaan si toos ah ugala hadalno loo -shaqeeyayaasha saamaynta la filayo inay ku yeelato shaqsiyaadka iyo cawaaqibka sharciga shaqada. Bixiyeyaasha waxaa lagu taageeri doonaa inay tan u maareeyaan hab aan khalkhal gelinayn bixinta daryeel ammaan ah oo tayo sare leh. Haddii siyaasadda la hirgeliyo, hagaha hawlgelinta ee bixiyeyaasha ayaa la daabici doonaa si loo dejiyo saamaynta siyaasadda maamulayaasha iyo xubnaha shaqaalaha.

Hab kale oo lagu kordhiyo qaadista

Sida hore loo qeexay, hab kale ayaa ah in la sii wado ku tiirsanaanta tallaabooyinka aan sharciga waafaqsanayn si loo dhiirigeliyo COVID-19 iyo qaadashada tallaalka hargabka. Soo-koobidda tallaabooyinka la qaaday si kor loogu qaado qaadista labadaba COVID-19 iyo tallaalka hargabka ayaa lagu qeexay Lifaafa A.

Faa'iidada habkani waxay noqon doontaa in laga fogaado halista saamaynta ay ku yeelan karto heerarka shaqaalaha iyo sidoo kale u oggolaanaysa dadka inay sii

haystaan doorashada shaqsiyeed ee ku saabsan tallaalka. Si kastaba ha ahaatee, halista ayaa ah in habkan oo kale uusan gaarin ujeeddada siyaasadda ee ah in dhammaan kuwa loo diray bixinta daryeel iyo daaweyn toos ah la tallaalo si loo ilaaliyo dadka ku jira daryeelkooda.

Waxaan ku soo dhaweyn doonnaa aragtidaada su'aalaha hoose ee la xiriira saamaynta ka imaan karta ee la xiriirta sinnaanta, saamaynta kale ee ballaaran, iyo waxa tallaabooyinka kale ee aan sharciga ahayn la qaadi karo si loo sii kordhiyo qaadashada kuwa bixiya daryeel iyo daaweeyet.

Q.17 Ma jiraan kooxo gaar ah oo dad ah, sida kuwa leh astaamo la ilaaliyo, kuwaas oo si gaar ah uga faa'iideysan doona tallaalka COVID-19 iyo tallaalka ifilada oo ah shuruud lagu geeyo daryeelka caafimaadka iyo daryeelka bulshada?

- Haa
- Maya
- Ma hubo

Q.18 Kooxahee ayaa saamayn togan ku yeelan kara iyo sababta?

Q.19 Ma jiraan kooxo gaar ah oo dad ah, sida kuwa leh astaamo la ilaaliyo, kuwaas oo si gaar ah saamayn xun ugu yeelan lahaa COVID-19 iyo tallaalka hargabka oo ah shuruud lagu geeyo daryeelka caafimaadka iyo daryeelka bulshada?

- Haa
- Maya
- Ma hubo

Q.20 Kooxahee ayaa saamayn xun ku yeelan kara iyo sababta?

Su'aalahaani waxay gaar u yihiin kuwa maamula shaqaalaha caafimaadka iyo daryeelka safka hore.

Q.21 Adiga oo ka fikiraya duruufaha ay shaqaaluhu ku dhacaan shuruudda ah in la tallaalo laakiin aan weli la tallaalin, sideed u filaysaa inaad ka jawaabi doonto?

- Dib-u-hawlgelinta hawlgelinta aan la tallaalin
- Jooji shaqo siinta shaqaalaha aan la tallaalin
- Mid kale (fadlan sheeg)
- Ma khuseyso

Q.22 Miyaad ka walwalsan tahay saamaynta siyaasadda shuruudaha tallaalka ay ku leedahay awoodda ururkaagu u leeyahay inuu bixiyo adeegyo ammaan ah?

- Haa
- Maya
- Ma ogi

Q.23 Waa kuwee kuwan soo socda walaacyada aad ka qabto saamaynta siyaasadda shuruudaha tallaalka ku yeelan karto ururkaaga? (sax dhammaan wixii khuseeya)

- Shaqaalaha qaar ayaa laga yaabaa inay diidaan tallaalka oo ay tagaan shaqadooda hadda
- Qaar ka mid ah hawlwadeennada ayaa laga yaabaa inay ku biiraan si ay ugu ololeeyaan Siyaasadda, haddii tani ay khilaafayso waxa ay aaminsan yihiin inay yihiin shaqsiyaad
- Shaqaalaha ayaa laga yaabaa inay ka xumaadaan shuruudaha, dhimista niyadda
- Shaqaaluhu waxay isku dayi karaan inay u babac dhigaan loo -shaqeeyayaasha maxkamadda
- Ku -deeqidda cabudhinta, oo kale oo la heli karo karo
- Qiimaha loogu adeegayo-gaaban ayaa daboolaya
- Kharashka qorista shaqaale cusub oo joogto ah
- Waqtiga ay qaadaneyso in la qoro qofka cusub oo joogto ah
- Waqti ayay qaadatay in la tababaro xubnaha cusub ee shaqaalaha
- Mid kale (fadlan sheeg)
- Ma aqaan

Q.24 Fadlan bixi qiyaas qiyaasta saamaynta ay yeelan karto

- Saamayn cola ah
- Saameyn weyn
- Saamayn cola ah
- Saameyn yar
- Saameyn aan muhiim ahayn
- Ma aqaan

Q.25 Maxaa dhacaya, hadday wax jiraan, ma u malaynaysaa inay yareyn karto saamaynta taban ee siyaasadda shuruudaha tallaalka ee daryeelka caafimaadka iyo shaqaalaha daryeelka bulshada? (sax dhammaan inta ku habboon)

- Fududeynta helitaanka tallaalka
- Helitaanka xogta ugu dambaysa
- Taageero laga helo kooxda heysata tallaalka deegaanka
- Ma aqaan
- Midna
- Mid kale (fadlan sheeg)

Q.26 Midkee kuwan soo socda, haddii ay jiraan, ayaad u malaynaysaa in ururkaagu ka faa'iidaysan karo siyaasadda shuruudaha tallaalka? (sax dhammaan inta ku habboon)

- Yaraynta bukaanka ama bukaanka macmiilka ama dhimashada
- Ka -hortagga dillaaca
- Heerarka hoos u dhaca maqnaanshaha shaqaalaha
- Tirada shaqaalaha ee is-go'doomisay ayaa hoos u dhacday kadib markii ay la xiriireen qof laga helay COVID-19
- Kaydinta kharashka bangiga la dhimay ama shaqaalaha wakaaladda ayaa loo baahan yahay si loo daboolo maqnaanshaha shaqaalaha
- Waqtiga ayaa la keydiyay iyada oo loo baahan yahay in la helo shaqaale yar si loo daboolo maqnaanshaha shaqaalaha
- Yaraynta walaaca shaqaalaha ee ku saabsan qaadista COVID-19 iyo/ama u gudbinta asxaabta ama qoyska
- Yaraynta walaaca qoyska iyo saaxiibbada kuwa la daryeelo
- Midna
- Mid kale (fadlan sheeg)
- Ma aqaan

Q.27 Fadlan bixi qiyaas qiyaasta faa'idada iman karta

- Faa'iido aad u weyn
- Faa'iido weyn
- Dheef dhexdhexaad ah
- Faa'iido yar
- Faa'iido aan qiimo lahayn
- Ma aqaan

Q.28 Miyaad u malaynaysaa in xeerka shuruudda tallaalku uu sababi karo khilaaf kasta oo ka yimaada shuruudaha kale ee sharciga ah ee ay tahay in daryeel - bixiyeyaasha ama bixiyeyaasha daryeelka bulshadu buuxiyaan?

- Haa
- Maya
- Ma ogi
- Ma khuseyso

Q.29 Fadlan faah -faahin dheeraad ah ka bixi shuruudaha kale ee qaanuuniga ah ee siyaasadda shuruudaha tallaalka ay ka hor imaan karto.

Q.30 Adiga oo ka fikiraya shaqaalahaaga oo markii hore ka labalabeynayey in la tallaalo, maxay ahaayeen tallaabooyinka wax -ku -oolka ah iyo tallaabooyinka u horseeday shaqaalahaas inay qaataan tallaalka?

Tixgelinnada la xiriira fulinta

Ujeeddooyinka qaybtaan - qofka diiwaangashan ee ku saabsan waxqabad la nidaamiyay waa adeeg bixiyaha ama maareeyaha diiwaangashan, oo ah shaqsi uu u magacaabay bixiyaha si uu u maareeyo hawsha la nidaamiyay iyaga oo wakiil ka ah, meesha bixiyuhu aanu u socon ahaadaan kuwo mas'uul ka ah hawlaha maalinlaha ah laftooda. Sida qof diiwaangashan, maareeyaha diiwaangashan wuxuu leeyahay mas'uuliyado sharci oo la xiriira booskaas.

Iyada oo la tixgalinayo fikradaha laga helay wadatashigaan, habka dowladda ee ah in shuruudaha tallaalka lagu saleeyo qodob sharci ah waxay noqon doontaa iyada oo wax laga beddelayo Xeerka Daryeelka Caafimaadka iyo Bulshada 2008 (Waxqabadyada la Xakameeyay) Xeerarka 2014.

Wax -ka -beddelka noocan ahi wuxuu gelinayaa shuruudda sidii qayb cusub oo ka mid ah heerarka aasaasiga ah ee Qaybta 3 ee Xeerarka, oo ay u badan tahay xeerka 12 (kaas oo ka hadlaya daryeelka iyo daaweynta nabdoon) oo ah kaabis xeerka 12 (2) (h), kaas oo waxay u baahan tahay, iyada oo qayb ka ah bixinta daryeel iyo daaweyn badbaado leh, bixiyeyaasha waa inay qiimeeyaan halista, kana hortagaan, ogaadaan oo xakameeyaan faafitaanka, caabuqyada, oo ay ku jiraan kuwa la xiriira daryeelka caafimaadka. Xeerka Dhaqanka ee Ka Hortagga iyo Xakamaynta Caabuqa iyo hagitaankiisa la xiriira ayaa sidoo kale la cusboonaysiin doonaa. Xeerkan waxaa soo saaray Xoghayaha Dawladda sida ku cad qaybta 21 ee Xeerka Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada 2008 oo ay bixiyeyaasha ay tahay inay tixgeliyaan marka ay u hoggaansamayaan waajibaadkooda sida waafaqsan xeerka 12 ee Xeerarka. Wax -ka -beddelka qabyada ah ee Xeerka Hab -dhaqanka ayaa lagu daabacay wadatashigan (eeg Lifaafa B). Waxaan soo dhaweyn doonaa aragtidaada arrintan adiga oo ka jawaabaya su'aalaha hoose.

Marka la raacayo habkan, waxay noqon doontaa mas'uuliyadda qofka diiwaangashan ee CQC (taasi waa bixiyaha adeegga ama maareeyaha diiwaangashan) si loo hubiyo caddaynta in kuwa loo diray inay qaataan daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed oo qayb ka ah hawsha nidaamsan ee CQC la tallaalay, ama caafimaad ahaan laga dhaafay laga bilaabo tallaalka. Taas

macnaheedu waa in shaqaaluhu ay u baahnaan doonaan inay siiyaan qofka diiwaangashan in la tallaalay.

Dawladdu waxay si taxaddar leh uga fiirsanaysaa habka ugu habboon ee dadku u caddayn karaan in la tallaalay qofka diiwaangashan. Tani waxay ku lug yeelan kartaa, tusaale ahaan, muujinta xaaladda tallaalka ee barnaamijka taleefanka gacanta ama iyada oo loo marayo waddo aan dijitaal ahayn (shahaadada nuqul adag). Casharradii laga bartay hirgelinta xeerarka guriga ee daryeelka COVID-19 ayaa gacan ka geysan doona wargelinta hirgelinta goobaha kale ee daryeelka caafimaadka iyo bulshada.

Dowladda ayaa sidoo kale ka fiirsaneysa waxa ay noqon doonto mudnaanta nimcada ee habboon ka hor inta aan xeerarka cusub dhaqan gelin.

Waxa aan filaynaa in qofka diiwaangashan uu hayn doono diiwaanka tallaalada iyada oo qayb ka ah shaqaalahooda shaqaalaynta ama diiwaannada caafimaadka shaqada.

Ujeedkeennu ma aha inaan tallaalka ka dhigno shuruud ah in la geeyo qaybta aan sharciyeysnayn. Si kastaba ha ahaatee, waxaa muhiim ah in tallaalka sare laga gaaro kuwa u shaqeeya adeegyadan, maadaama tiro aad u badan oo qaatayaasha daryeelku ay yeelan doonaan halis sare oo ah natiijooyin daran kadib COVID-19 ama caabuqa ifilada. Sidaa darteed waxaan soo dhaweynaynaa fikradahaaga ku saabsan sida dawladdu u dhiirri -gelin karto qaadashada tallaalka ee qaybta aan sharciyeysnayn.

Haddii ay dhacdo in dawladdu raacdo siyaasaddan wadatashiga ka dib, waxaan la shaqayn doonnaa bah -wadaagtayada dhammaan qaybaha caafimaadka iyo daryeelka bulshada si loo horumariyo hagitaan hawl si loo fududeeyo fulinta.

Xoojiyayaal iyo qiyaaso isku jira

Xeerarka la xiriira tallaalka oo shuruud u ah in la geeyo guryaha daryeelka waxay u baahan yihiin in dhammaan kuwa la geeyay hoyga daryeelka lagu tallaalo koorsooyin dhammaystiran oo tallaalka COVID-19 ah sida lagu qeexay ruqsadda MHRA, haddii laga reebo Waqtigii xeerarkan la sameeyay koorso dhammaystiran kuma jirin qaddar xoojin ah maadaama JCVI aysan bixin talo ku saabsan dhiirrigeliyayaasha tallaalka COVID-19 xilligan. Talada ku-meelgaarka ah ee JCVI ee tallaallada xoojinta COVID-19 ayaa ah in barnaamij kasta oo xoojin kara uu bilaabmaa laga bilaabo Sebtember 2021 si kor loogu qaado ilaalinta kuwa aadka ugu nugul COVID-19 daran kahor jiilaalka. Talada kama dambaysta ah ee JCVI ee ku saabsan barnaamij kasta oo xoojin ah ayaa la sugayaa waqti dhow. Raacitaanka

taladan, dawladdu waxay tixgelin doontaa ku daridda qaddar kasta oo xoojin ah, marka lagu daro jadwalka qiyaasta koowaad, iyada oo loo baahan yahay koorso dhammaystiran.

Dawladdu waxay kaloo tixgelin doontaa haddii ay wax ka beddesho xeerarka guriga daryeelka sida ay lagama maarmaanka u tahay si loo hubiyo hab keliya, oo joogto ah dhammaan waaxda caafimaadka iyo daryeelka bulshada marka loo eego tirada, iyo nooca, tallaalka loo baahan yahay. Go'aan kasta oo kama dambeys ah wuxuu ku xiran yahay talada JCVI.

Shuruudaha la xiriira guryaha daryeelka hadda uma aqoonsana dadka in la tallaalay meeshii ay ku qaateen tallaalka isku dhafan oo ah tallaalka COVID-19 ama halka ay ka heleen koorso buuxda oo ah tallaalka aan MHRA ansixin. Dawladdu waxay si taxaddar leh u eegi doontaa haddii la isku qasan yahay iyo in kale, iyo haddii ay sidaas tahay foomamka qiyaasta isku dhafan, waa in lagu daraa shuruudaha mustaqbalka, oo ay ku jirto raadinta talo caafimaad oo khuseeya dadweynaha. Dawladdu waxay sidoo kale si taxaddar leh u eegi doontaa haddii tallaallada lagu maamulay iyo in kale lagu maamulay dibedda, in lagu darayo shuruudaha mustaqbalka, oo ay ku jirto raadinta talo caafimaad oo khuseeya dadweynaha.

Doorka Guddiga Tayada Daryeelka

Marka la raaco habka kor lagu qeexay waxay noqon doontaa doorka CQC ee la socodka iyo qaadista tallaabada fulinta kiisaska ku habboon.

Waqtiga isdiiwaangelinta iyo marka la kormeero, qofka diiwaangashan waa inuu keenaa caddeyn ah in kuwa loo diray inay qabtaan hawsha la nidaamiyay lagu tallaalay MHRA-ansixiyey COVID-19 iyo Tallaallada Hargabka.

Haddii aan loo hoggaansamin sharciga, CQC waxay qaadan doontaa hab ku salaysan khatar iyo ku-habboonaan fulin, iyadoo eegeysa dhammaan caddeymaha la aqoonsaday iyo in imtixaanka danta guud la buuxiyey, si waafaqsan siyaasaddiisa fulinta. CQC waxay leedahay awood fulineed madani ah iyo kiisaska ugu daran, fulinta fal dambiyeedka ka dhanka ah bixiyaha ama maareeyaha diiwaangashan ayaa laga yaabaa inay habboon tahay.

Ikhtiyaarada fulinta rayidka ee ay heli karto CQC waxaa ka mid ah bixinta: ogeysiis digniin ah, bixinta ogeysiis soo jeedin ama go'aan ah in la soo rogo, la beddelo ama laga saaro xaaladaha diiwaangelinta, bixinta ogeysiiska soo jeedinta ama go'aanka joojinta ama joojinta diiwaangelinta, samaynta codsi maxkamadda si degdeg ah baajinta diiwaangelinta oo ay jirto halis weyn oo halis ku ah nololsha qofka, caafimaadka ama ladnaanta iyo bixinta ogeysiis degdeg ah oo ku saabsan go'aanka

lagu laalay ama lagu kala beddelay xaaladaha diiwaangelinta halkaas oo ay ka jirto halis waxyeello u geysan karta qofka.

Xeerka 12 wuxuu ku soo rogayaa shuruudo bixiyeyaasha iyo maareeyayaasha diiwaangashan inay bixiyaan daryeel iyo daaweyn badbaado leh. Tan waxaa ku jira shuruud u ah bixiyaha iyo maareeyaha diiwaangashan si loo qiimeeyo halista, iyo ka hortagga, ogaanshaha iyo xakamaynta "faafitaanka, caabuqyada, oo ay ku jiraan kuwa la xiriira daryeelka caafimaadka". Tan waxaa kaabaya Xeerka IPC -da ee Xoghayaha Dawladda ee lagu soo saaray s.21 ee Xeerka Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada 2008. Marka jebinta xeerka 12 ay keento waxyeello laga fogaan karo ama halis weyn oo ah ka -hortagga waxyeellada adeegsadaha adeeg - bixiyaha, bixiyaha ama maareeyaha diiwaangashan ayaa laga yaabaa inuu yahay dembi fal -dambiyeed, CQC -na waxay eegi doontaa inay qaaddo tallaabada fulinta dembiga. Ogeysiiska ugu badan ee ciqaabta go'an waa £ 2,000 ama £ 4,000, marka loo eego dembi uu galay maamulaha diiwaangashan ama bixiyaha siday u kala horreeyaan. Waa difaac qofka diiwaangashan inuu caddeeyo inay qaadeen dhammaan tallaabooyin macquul ah oo ay sameeyeen dhammaan dadaallada habboon si looga hortago jebinta xeerarka.

Su'aasha hoose waxay gaar u tahay dadka u fidinaya adeegyada caafimaadka iyo daryeelka bukaannada iyo dadka isticmaala adeegyada.

Q.31 Sideed u doorbidi lahayd inaad muujiso in lagugu tallaalay hargab iyo COVID-19 labadaba ama in lagaa dhaafay tallaalka?

- App telefoonka gacanta
- Is-caddeyn qoran
- Ma aqaan
- Mid kale (fadlan sheeg)

Su'aashani waxay gaar u tahay kuwa maamula daryeelka caafimaadka safka hore iyo shaqaalaha daryeelka bulshada maadaama aan rabno inaan fahanno sida maamulayaashu ugu jawaabi doonaan shaqaalaha aan la tallaalin.

Q.32 Dadka aad hawlgelinayso waxay u baahan doonaan inay awoodaan inay muujiyaan inay ka tallaalayaan hargab iyo COVID-19 ama laga dhaafay tallaalka. Sideed u doorbidi lahayd inay sidan sameeyaan?

- App telefoonka gacanta
- Is-caddeyn qoran
- Ma aqaan
- Mid kale (fadlan sheeg)

Q.33 Maxay dawladdu samayn kartaa si ay ugu dhiirrigeliso kuwa ka shaqeeya kaalin aan sharciyeysnayn inay qaataan tallaalka COVID-19 iyo ifilada?

Q.34 Waxaan soo dhaweynaynaa wixii faallo ah ee aad ka yeelan karto Lifaafa B - soo -jeedinta lagu daray xeerka dhaqanka - halbeegga 10

Q.35 Waxaan soo dhaweyneynaa wixii faallo dheeraad ah ee laga yaabo inaad ka qabto la -tashigaan.

Lifaaqa A:

Waxa ay dawladdu samaysay si ay u dhiirrigeliso qaadashada tallaalka COVID-19 ee daryeelka caafimaadka iyo bulshada

13-kii Febraayo 2021, waxaan daabacnay UK [gorshaha gudbinta tallaallada COVID-19](#), annagoo dejineyna barnaamijka muhiimka ah ee socda si loo wado tallaalka qaadashada, oo ay ku jiraan tallaabooyinka lagu hagaajinayo gelitaanka iyo wax ka qabashada welwelka kuwa laga yaabo inay ka labalabeeyaan inay qaataan tallaalka.

Daryeelka Bulshada

Waxaan bixinnaa barnaamij shaqo oo la beegsaday si loo taageero ka -tallaalidda shaqaalaha daryeelka bulshada. Si kalsooni loogu abuuro tallaalka shaqaalaha dhexdooda, waxaan soo gudbinay barnaamij isgaarsiineed oo ballaaran oo ay ka mid yihiin:

- agabyada isgaarsiinta ee la soo bandhigay (boodhadhka, fiidyowyada, waraaqaha, iyo hantida warbaahinta bulshada ee la wadaago) oo lagu wadaago kanaallo kala duwan
- olole xayaysiis lacag -bixin ah oo lagu beegsanayo shaqaalaha daryeelka bulshada oo leh xayaysiis dhijitaal ah si loo dhiso kalsoonida tallaalka loona dhiirri -geliyo ballan -qaadka Adeegga Boos -celinta Qaranka
- aaladda daneeyayaasha (Q & As, hagid, iyo qalabka isgaarsiinta)
- farriin wanaagsan iyadoo la adeegsanayo saamileyaal, hoggaamiyeyaal, iyo shaqaalaha guryaha daryeelka oo hore loo tallaalay si kor loogu qaado kalsoonida iyo wax ka qabashada macluumaadka khaldan
- waxa ku jira luqado kala duwan iyo warbixino kooban oo lala yeesho kooxaha diimaha kala duwan kuwaas oo muujiyey xiisaha ay u qabaan wada-samaynta nuxurka tallaalka
- webinars oo loogu talagalay shaqaalaha daryeelka bulshada, oo ay ku jiraan kuwa ay khubarada caafimaadku uga jawaabeen su'aalaha shaqaalaha daryeelka bulshada iyo welwelka ku saabsan tallaalka

Waxaan sii wadnaa inaan si dhow ula shaqeyno la -hawlgalayaasha iyo daneeyayaasha si aan u aqoonsanno una horumarinno tallaabooyin dheeri ah oo heer deegaan, gobol iyo heer qaran ah si loo kordhiyo qaadashada tallaalka ee shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ah.

Daryeelka caafimaadka

NHS -ku waxay qaadatay istaraatiijiyad hawlgal oo xuddun u ah xogta, si toos ah u dhegeysata su'aalaha iyo walaaca shaqaalaha NHS, iyo beegsiga isgaarsiinta qaab taageero leh si loo hubiyo in xubin kasta oo ka tirsan shaqaalaha NHS ay awood u leedahay inay qaadato go'aan xog -ogaal ah oo ku saabsan qaadashada tallaalka . Tallaabooyinka gaarka ah ee la qaaday si loo kordhiyo qaadashada tallaalka waxaa ka mid ah:

- adeegsiga farriin -wadayaal lagu kalsoon yahay si ay u gudbiyaan macluumaadka oo wax uga qabtaan welwelka:
  - gaarsiinta 'hoolalka Town virtual' ee bixiyeyaasha iyadoo la adeegsanayo hoggaamiyeyaasha kiliinikada maxalliga ah, hoggaamiyeyaasha shabakadda shaqaalaha, iyo wadaaddada si wax looga qabto walaacyada
  - Fadhiga ka -qaybgalka iyo Su'aalaha la isweydiiyo agaasimayaasha HR si loo tirtiro khuraafaadka iyo taageeridda fahamka soo -bixinta tallaalka - in ka badan 100 HRD ayaa ka soo qaybgalay, oo matalaya Ammaano waaweyn oo dalka oo dhan ah
  - Sarkaalka Sare ee Dadka (CPO) Kooxda La -talinta Caafimaadka ee Qowmiyadaha Tirada Yar ee cilmi -baarayaasha hormuudka u ah, ururrada shaqaalaha, hay'adaha wakiillada ayaa ballaariyay farriimaha - iyada oo xubinnimada ay la shaqeynayaan xubnahooda si loo hagaajiyo qaadashada tallaalka
  - Kooxda tixraaca guryaha iyo agabka CPO - wakiilo ka socda hay'ado waaweyn iyo ururo matalaya in ka badan 185,000 oo ah shaqaalaha guryaha iyo xarumaha
  - Kooxda xoolo -dhaqatada CPO, Iimaanka iyo Kooxda Hoggaamiyaasha Ruuxa - waxay matalaan in ka badan 90% iimaanka NHS -ta, wakiilo ka socda ururka oo shaqaaleysiiya in ka badan 200,000 oo shaqaale
  - Kooxda Fahanka Kariibiyaanka ee Muslimka iyo Afrikaanka - kooxo ka badan 30 hoggaamiye diimeed, bulsho, caafimaad iyo aqoonyahan oo saamayn leh. Hoggaamiyayaashan u dhexeeya waxay qabteen in ka badan 100 webinars oo ay gaarayaan in ka badan 100,000. Kooxdu waxay ka mid ahayd mmembersfrom 3 -da shabakadood ee TV -ga muslimka ugu weyn, waaxda ugu weyn ee wakiil ka ah shaqaalaha daryeelka caafimaadka muslimka, iyo hay'adda ugu weyn ee wakiillada Soomaaliyeed ee dalka

- 5nta Fadhi ee QA ee shaqaalaha London oo dhan wuxuu diiradda saarayaa bacriminta iyo uurka. Fiidiyowiyadu waxay soo saareen khuraafaad kala - goynaya Sarkaalka Umulisoooyinka iyo hormuudka rugaha caafimaadka ee tallaallada iyo bacriminta
- sheekooyinka taageeraya:
  - CPO (NHS) waxay u soo qortay dhammaan Madaxda Sare ee Hay'adda Trust iyo kheyraadka dadka oo ka codsanaya inay hubiyaan in dhammaan shaqaalaha NHS ay wada hadal taageero 1 ilaa 1 ah la yeesheen maareeyaha khadka (ama qof aamin ah) si wax looga qabto walaacooda gaarka ah ee ku saabsan qaadashada tallaalka. Tani waxay salka ku haysay barashada daryeelka aasaasiga ah taas oo muujisay in wada hadal xog - ogaal ah 1 ilaa 1 ay awood u leedahay inay beddesho diidmada tallaalka bilowgii 70% ee wada -hadalladan Ka dib wada -hadalladaas waxaa kordhay qaadashada tallaalka dhammaan gobollada oo gobollada qaarkood ay sii kordhayaan ka badan 10%.
- tillaabooyinka la taaban karo ee ka imanaya kalsoonida oo ay ku jiraan kuwa fadhigoodu yahay London waxaa ka mid ah:
  - si cad u muuqan kara “Horyaalka Tallaalka” ee Aamin kasta - ilaalinta waqtiga si loogu dhaqmo sidii u -doodayaasha tallaalka oo u noqda barta xiriirka kuwa walaac ka qabay waaxdooda
  - hubinta Insight Clinical waa udub dhexaadka dhalmada - codka caafimaadka ee la aaminsan yahay ayaa inta badan muhiim u ah in shaqaalaha laga beddelo meel ay ka labalabeeyaan oo loo wareejiyo kalsooni. Barashadayada daryeelka aasaasiga ahi waxay muujinaysaa in wada - hadalka 1 ilaa 1 ee Dhakhtarku u beddeli karo ka -noqoshada aqbalaadda 70% kiisaska
  - kobcinta –Waxyaabaha si fiican u fuliya Aaminaadyo leh aaminaad waxqabadkoodu hooseeyo si ay ula wadaagaan dhaqanka ugu fiican iyo barashada xeeladaha tallaalka
  - adeegsiga Hoggaamiyayaasha Diinta - Ammaanaddu waxay sii wadaa inay la shaqeyso hoggaamiyeyaashooda iimaanka ololaha fidinta tallaalka. Tani waxay si gaar ah u guulaysatay intii lagu jiray Ramadaan, taas oo soo bandhigtay fursad gaar ah oo loo adeegsado Imaamyada Aaminaadda si ay gacan uga geysato u doodista tallaalka iyadoo la adeegsanayo Tixgelinnada Goobta Shaqada ee qaranka ee Ramadaan

- waqtiyada dabacsan iyo helitaanka xarumaha tallaalka - xarumaha tallaalka ee u adeega shaqaalaha habeenkii iyo saacadaha dambe ee furitaanka. Fariinta ayaa u sii socota shaqaalaha si ay ugu soo bandhigaan aqoonsigooda meelaha tallaalka ee kale, sida farmasiiyada, si ay tallaalkooda ugu helaan waqti iyo goob ku habboon
- adeegsiga shabakadaha shaqaalaha - Taageeridda ururka iyo ka -qaybgalka BAME, shabakadaha Haweenka iyo kuwa la midka ah, iyo dhiirri -gelinta imaanshaha shaqaalaha
- Dhacdooyinka Virtual QA ee Dhalmada - oo ay ka soo qaybgaleen xubno ka tirsan shaqaalaha London oo dhan, siinaya asxaabta fursad ay kor ugu qaadaan weydiimaha iyo walaaca ku saabsan saamaynta tallaalka ee taranka xubnaha ragga iyo dumarka

Waxa ay dawladdu samaysay si ay u dhiirrigeliso qaadashada tallaalka Hargabka

Shaqaalaha daryeelka bulshada

Si loo hubiyo in dhammaan shaqaalaha daryeelka bulshadu ay helaan tallaalka hargabka, dawladdu waxay sannad walba maalgelisaa dalabka tallaalka ifilada ee NHS si loo hubiyo in dhammaan shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ah ee aan awoodin inay tallaalka ka helaan goobtooda shaqo ay heli karaan lacag la'aan tallaalka dhakhtarkooda guud ama farmashiyaha. Xilligii 2020 illaa 2021 dawladdu waxay siisay 100% dhammaan shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ah iyadoon loo eegin inay lahaayeen qorshayaasha caafimaadka shaqada. Tallaabooyinka kale ee ay dawladdu qaaday si ay u kordhiso qaadashada tallaalka waxaa ka mid ah:

- meesha ka saaray caqabadihii tallaalka, tusaale ahaan, shuruudaha aqoonsiga
- waxay awood u siisay farmashiistayaasha inay ku tallaalaan shaqaalaha daryeelka dadka waaweyn ee goobta shaqada
- soo saaray agab isgaarsiineed oo la soo saaray (boodhadh, fiidyowyo, waraaqo, iyo hantida warbaahinta bulshada ee la wadaagi karo) oo lagu wada qaybshay App CARE, warsidaha toddobaadlaha ah, iyo daryeelka bulshada qaangaarka ah iyo kanaalada bulshada DHSC
- olole xayaysiis lacag -bixin ah oo lagu beegsanayo shaqaalaha daryeelka bulshada oo leh xayaysiis dijital ah si loo dhiso kalsoonida tallaalka

- fududeynta xirfadlayaasha daryeelka caafimaadka (oo ay ku jiraan kalkaaliyaal diiwaangashan) si ay u siiyaan shaqaalaha tallaalada hargabka oo qayb ka ah NHS ama qorshaha caafimaadka shaqada ee dawladda hoose

Shaqaalaha daryeelka caafimaadka

Laga soo bilaabo 2011 waxaa jiray waxqabadyo dhowr ah, kuwaas oo, markii la dabagalay heerarka qaadista, ay muujiyeen saameyn togan:

- Xilligii 2011 illaa 2012 oo qayb ka ah barnaamij wax looga qabanayo heerarka hoose ee tallaalka, ololaha 'hargab -dagaal', oo ay bixiyeen Loo -shaqeeyayaasha NHS, waxaa maalgeliyay Waaxda Caafimaadka (hadda DHSC) si loo dhiirrigeliyo heerarka sare ee tallaalka ifilada shaqaalaha daryeelka caafimaadka. Xilliga 2019 illaa 2020 mas'uuliyadda xilli ayaa loo gudbiyay PHE iyo NHSEI si ay u gudbiyaan ololaha suuqgeynta
- xilli -ciyaareedkii 2013 -kii ilaa 2014 -kii DHSC waxay dejisay hami 75% ah waxaana la abaabulay qorshihii Komishanka Tayada iyo Hal -abuurka (CQUIN).
- xilliga 2018 illaa 2019 foomka 'ka-bixitaanka' waa inay shaqaaluhu dhammaystiraan
- Xilliga 2019 illaa 2020 - NHSEI waxay soo bandhigtay nidaam 'ubax' oo isku xiraya aaminaadda waxqabadka sare iyo hooseysa
- ilaha gaarka ah si loola shaqeeyo dhagaystayaasha kala duwan
- warqad ka timid dhakhaatiirta sare ee NHS England si ay u aaminaan Maamulayaasha guud si ay u adkeeyaan muhiimadda tallaalka ifilada shaqaalaha iyo dhiirigelinta qaadashada shaqaalaha
- ururinta daraasadaha kiisaska ee tallaalada shaqaalaha daryeelka caafimaadku waxay wadaagaan hab -dhaqanka ugu fiican, s iyo barashada muhiimka ah ee laga helo hay'ado leh xoojin sare
- lagu faafiyey farriimaha ololaha ee muhiimka ah iyada oo loo marayo wargeysyada, warbaahinta bulshada, iyo kanaalada daneeyayaasha

Waxqabadyadan ka sokow, kor u qaadista shaqaalaha daryeelka caafimaadka waxaa si taxaddar leh u kormeeray NHS England waxaana jiray shirar ka -qaybgal oo joogto ah oo lala yeeshay gobollada si dib loogu eego horumarka guddiyada dhexdooda iyo muujinta meelaha walaaca laga qabo.

Lifaaqa B - soo -jeedinta lagu daray xeerka dhaqanka - halbeegga 10

Bixiyeyaasha waxqabadyada nidaamsan

Bixiyeyaasha diiwaangashan ee waxqabadyada nidaamsan¹⁷ waa inay hubiyaan inay leeyihiin siyaasado iyo habraacyo la xiriira COVID-19 iyo tallaalka ifilada sida:

Kuwa loo diray inay qaataan daaweyn toos ah ama daryeel shaqsiyeed oo qayb ka ah qaadista hawsha la nidaamiyay ee CQC waa inay keenaan caddayn qofka diiwaangashan, oo muujinaya inay heleen qaddarkii loo baahnaa ee tallaalka MHRA ee COVID-19 ee la ansixiyey iyo tallaalka hargabka gudahood muddada nimcada, haddii: kuwa la diray waxay bixin karaan caddeyn ah inay jiraan sababo caafimaad oo aan looga tallaalin tallaalka COVID-19 iyo/ama hargabka la oggolaaday, si waafaqsan Buugga Cagaaran ee Tallaalka ee cudurrada faafa

Kuwa la diray ee aan awoodin in la tallaalo sababo caafimaad awgood, maareeyayaasha diiwaangashan (ama qofka u dhigma) ayaa dhammaystiri doona qiimaynta halista waxayna qaadeen tallaabooyin habboon si loo yareeyo khataraha.

Bixiyaha diiwaangashan wuxuu u baahan doonaa inuu awood u yeesho inuu muujiyo in:

- waxaa jira diiwaan lagu xaqiijinayo in caddaymaha kor lagu sheegay la bixiyey. Diiwaankan waxaa si ammaan ah u hayn doona maamulaha diiwaangashan (ama qof u dhigma) si waafaqsan Xeerka Ilaalinta Xogta ee 2018
- u -qalmitaanka tallaalka kuwa la diray ayaa si joogto ah dib loogu eegaa si waafaqsan Xeerka 12
- waxaa jira kaalmo iyo waxbarasho ku habboon kuwa la diray ee la xiriira tallaalka
- kuwa la geeyay waxaa la siiyaa taageerada ku habboon si ay u helaan tallaalka.

---

¹⁷ Bixiyeyaasha diiwaangashan ee hawsha nidaamsan ee bixinta hoyga dadka u baahan kalkaalinta ama daryeelka shaqsiyeed ee guriga daryeelka waa inaysan tixraacin qaybtan Xeerka inta ay la xiriirto shuruudaha la xiriira tallaalka COVID-19. Bixiyeyaasha noocaas ah ee diiwaangashan waa inay beddelkeeda tixraacaan qaybta Xeerka oo si gaar ah uga hadlaya shuruudaha la saaray ee ku saabsan tallaalka COVID-19 ee guryaha daryeelka

Lifaaqa A:

Xeerka Sinnaanta 2010

Falanqaynteen bilowga ah ee Waaxda Sinnaanta Waaxda Dadweynaha (PSED) waxay tilmaamaysaa in samaynta COVID-19 iyo tallaallada ifilada xaalad shaqada caafimaadka iyo daryeelka bulshada ay saamayn karto kooxaha qaarkood.

Shaqaalaha daryeelka caafimaadka

Falanqayntu waxay ku salaysan tahay shaqaalaha NHS -ta iyo xogta shaqaalaha Tababarka Guud ee ay daabacday NHS Digital¹⁸. In kasta oo xogta xoog -shaqeed ee la heli karo ay u taagan tahay inta badan (laakiin aan ahayn dhammaan) kooxaha shaqaaluhu saameeyeen, ma jiraan wax caddayn ah oo soo jeedinaya in isku -darka xoogga la tixraacay ee hoos ku xusan, uu aad ugu kala duwan yahay halabuurka liiska dhammaystiran ee kooxaha shaqaalaha saamaynta ku leh.

Galmada

Dumarku waxay ka badan yihiin 75% iyo 80% [NHS iyo shaqaalaha Tababarka Guud](#) siday u kala horreeyaan. Xogta Maajo illaa Juun 2021 ee Xafiiska Tirakoobka Qaranka (ONS) ayaa muujisay in [COVID-19 habsaanka tallaalka uu u siman yahay ragga iyo dumarka \(4%\)](#) (in kasta oo caddaymo kale ay tilmaamayaan diidmada tallaalku inay ka hooseeyaan ragga). Dumarku waxay la kulmi karaan carqalado hor leh si ay u helaan tallaallada (tusaale ahaan mas'uuliyado daryeel oo dheeraad ah oo laga yaabo inay saameyn ku yeelato inay u safraan xarunta tallaalka). Tixgelin ayaa la siin doonaa habka ugu wax -ku -oolsan ee lagu yareyn karo arrimaha galaangalka haddii siyaasaddan la dhaqangeliyo.

Jihada galmada

[Qiyaastii 70% shaqaalaha NHS waa heterosexual, 1% lab iyo dheddig iyo 2% khaniis \(18% shaqaalaha ma sheegaan galmadooda\)](#). Saamiyadan guud ahaan waxay si joogto ah u joogaan kooxaha shaqaalaha oo dhan (marka laga reebo ambalaasta iyo shaqaalaha taageerada ambalaaska halkaas oo qaniisnimada iyo labada jinsiba aad uga sareeyaan). Ma jiraan wax xog ah oo ku saabsan baahsanaanta tallaalka ee jihada galmada. Marka la eego in shakhsiyaadka aan looga baahnayn inay u sheegaan xirfadlayaasha daryeelka caafimaadka jihada

---

¹⁸Xogta tixraaca xogta shaqaalaha NHS ee ay daabacday NHS Digital oo muujinaysa tirooyinka billaha ah ee **NHS Hospital iyo Adeegga Caafimaadka Bulshada (HCHS) ee ka shaqeeya NHS Trusts iyo CCGs ee England** (marka laga reebo shaqaalaha daryeelka aasaasiga ah). **Xogta tixraaca xogta shaqaalaha GP waxay daabacdaa Dijital ku saabsan GP-yada, Kalkaaliyayaasha, Daryeelka Bukaanka Tooska ah iyo Shaqaalaha/Shaqaalaha/Kiliiniga ee ka shaqeeya Tababarka Guud ee England.**

galmada, waxay noqon doontaa caqabad in la go'aamiyo saamaynta buuxda ee siyaasaddan ee kooxahan, haddii la hirgeliyo.

Meelaynta jinsiga

Ma hayno xog ku saabsan tirada transgender ama dadka aan u hoggaansamin jinsiga ee shaqaalaha daryeelka caafimaadka. Sidoo kale ma jirto wax caddayn ah in kooxdani ay la kulmaan heerar sare oo ah ka -warwareegidda tallaalka. Si kastaba ha ahaatee, [waxaa jira warbixino sheegaya in dadka leh sifahan la ilaaliyay ay la kulmeen arrimo marka ay galayaan daryeelka caafimaadka](#) taas oo ka hor istaagi karta dadka transgender -ka ah inay helaan daaweyn caafimaad. Natiijo ahaan, waxaa laga yaabaa inaysan u badnayn inay ka diiwaan gashan yihiin GP -ga, ama aysan u badnayn inay ka jawaabaan isgaarsiinta loogu yeerayo inay qaataan tallaalka. [Hirgelinta Qorshaha Waxqabadka LGBT ee dawladda](#) ayaa hubinaya in arrimaha sida helitaanka daryeelka caafimaadka iyo caafimaadka dadweynaha ay u hagaajiyaan kooxdan. Hirgelinta siyaasaddu waxay xaqiijin doontaa in tallaallada si sahlan loo heli karo (tusaale ahaan laga maamulo goobaha shaqada). Si kastaba ha ahaatee, xog la'aanta jirta awgeed, waxay noqon doontaa caqabad in la go'aamiyo saamaynta buuxda ee siyaasaddu ku leedahay kooxdan.

Naaf

[Shaqaalaha naafada ahi waxay ka kooban yihiin qiyaastii 4% shaqaalaha NHS](#) (inkasta oo 10% aysan shaacin heerka naafanimadooda). Shaqaalaha naafada ah ee caafimaad ahaan lagula taliyay in laga tallaalo ayaa laga dhaafi doonaa siyaasaddan. Siyaasaddani si kastaba ha ahaatee, waxay saamayn togan ku yeelan doontaa shaqaalaha laga reebay ee naafada ah haddii tiro badan oo ka mid ah saaxiibbadood la tallaalo sidaas darteedna la siiyo ilaalin dheeraad ah. Qaar ka mid ah shaqaalaha naafada ah ayaa laga yaabaa inay la kulmaan arrimo marin -u -helid taasoo laga yaabo inay u yaraato inay qaataan tallaallada ka hor intaan siyaasaddan la hirgelin, tusaale ahaan, macluumaad la'aanta qaab la heli karo ama ay adag tahay u safridda xarumaha tallaalka. Tixgelin ayaa la siin doonaa habka ugu waxtarka badan ee lagu yareyn karo arrimaha galaangalka, oo ay ku jirto hubinta in dhammaan hagista iyo macluumaadka si fudud loogu heli karo qaabab kala duwan.

Da'da

[Shaqaalaha NHS dhexdooda, saamiga dadka da'doodu u dhaxayso 25 ilaa 34, 35 ilaa 44 iyo 45 ilaa 54 waa qiyaastii 25% qayb kasta oo da 'ah. Qiyaastii 6% shaqaalaha ayaa da'doodu ka yar tahay 25, iyo 2% waa 65 jir ama ka weyn.](#) Shaqaalaha ambalaaska iyo shaqaalaha taageerada waxay u badan yihiin inay matalaan sare u leeyihiin dadka da'da yar, halka dadka waayeelka ah ay aad ugu badan yihiin doorka kaalmada kaabayaasha NHS. Haddii la hirgeliyo, siyaasaddan waxay u badan tahay inay saamayn waxtar leh ku yeelato shaqaalaha waayeelka ah, marka la eego in da'da oo kordhay ay halis u tahay natiijooyinka saboolka ee caabuqa. [Xogtii ugu dambaysay ee ONS ayaa muujineysa in heerarka ka-gaabinta](#)

[tallaalka COVID-19 ee dadka guud ay ku badan yihiin dadka da 'yarta ah](#) -9% kuwaa jira 18 illaa 21 sano, iyo 10% kuwa jira 22 illaa 25 marka la barbar dhigo 4% dadweynaha guud. Tan waxaa laga yaabaa inay tahay sababta oo ah waxay dareemayaan inay naftoodu halis yar ugu jirto dhimasho ama natiijooyin xun oo ka yimaada caabuqa. Haddii siyaasaddan la hirgeliyey iyo in kale, si loo dhiirri -geliyo qaadista dadka da'da yar, dawladdu waxay sii wadi doontaa inay iftiimiso faa'iidooyinka suurtagalka ah ee tallaalku u yeelan karo saaxiibbada, bukaannada iyo qoysaska marka lagu daro faa'iidooyinka shaqsiyeed.

Diinta iyo caqiidada

Masiixiyadda ayaa ah tan ugu baahsan [aaminsanaanta diimeed ee NHS Workforce](#) (43%), waxaa ku xiga diin la'aanta (12%), iyada oo inta badan caqiidooyinka kale ay matalaan. [Xogtii ugu dambaysay ee ONS waxay muujineysaa in ka-gaabinta tallaalka COVID-19 uu ka sarreeyey dadka waaweyn ee u aqoonsanaya Muslim \(15%\) ama 'kale' \(11%\) inay yihiin diintooda, marka la barbar dhigo dadka waaweyn ee loo aqoonsado inay yihiin Masiixi \(3%\)](#). Ma jirin farqi u dhexeeya tirakoob ahaan marka la barbar dhigo mid kasta oo ka mid ah kooxaha diimeed ee soo hadhay. Tiro dad ah ayaa laga yaabaa inay mabda 'ahaan ka soo horjeedaan tallaalka sababtuna waxay tahay waxay aaminsan yihiin, mid diimeed ama mid aan diin ahayn. Haddii siyaasaddan la hirgeliyo, dadka qaba caqiidooyinka waxaa laga yaabaa inay u badan tahay inay dareemaan inay ku qasban yihiin inay qaataan tallaalka aysan rabin, ama, iyagoo diidaya inay qaataan tallaallada, aysan awoodin inay qanciyaan shuruud sharci oo ugu dambayn sababi karta inay waayaan shaqo.

Dawladdu way qaadday, wayna sii wadi doontaa tallaabooyinka, si loo hubiyo in kooxaha diimeed ay ku hawlan yihiin. Eeg Lifaafa A oo ku saabsan waxa ay dawladdu samaysay si loo kordhiyo qaadista hargabka iyo tallaallada COVID-19 ee kooxo kala duwan.

Uurka iyo hooyada

Maaddaama shaqaalaha daryeelka caafimaadku ay u badan yihiin dumar, dhacdooyinka uurka iyo hooyonimada ee shaqaalaha ayaa ka sarreeya tirada guud. Dadka uurka leh ayaa hadda ahmiyada la siiyaa tallaalka ifilada xilliyeed (eeg qaybta 'ka -dhaafitaannada'). Sida hore ugu qeexay wadatashigan, Abriil 2021, [JCVI waxay cusboonaysiisay taladooda ku saabsan tallaalka xilliga uurka](#) si loo sheego in dadka uurka leh la siiyo COVID-19 tallaalka waqti isku mid ah dadka isku da'da ah ama kooxda halista ah. In kasta oo tallaalka la dhiirri -geliyey xilliga naas -nuujinta, hore, tallaalka caadiga ah ee uurka laguma talin. Sidaas darteed, shaqaalaha daryeelka caafimaadka ee uurka leh iyo naas-nuujinta ayaa laga yaabaa inaysan u badnayn in hore looga tallaalay COVID-19. [Si kastaba ha ahaatee bishii Luulyo 2021, Madaxa Sarkaalka Umulisooyinka ee England ayaa ku booriyay haweenka uurka leh inay is tallaalaan](#) iyo Kulliyadda Royal ee Umulisooyinka iyo Kulliyadda Royal ee Dhakhaatiirta Haweenka iyo Dhakhaatiirta Haweenka ayaa labaduba ku taliyay

tallaalka COVID-19 inuu yahay mid ka mid ah difaacyada ugu fiican ee haweenka uurka leh ka hortagga caabuqa daran.

Guurka iyo iskaashiga madaniga ah

Waqtigan xaadirka ah, ma hayno wax caddeyn ah oo tilmaamaya in samaynta tallaalka COVID-19 iyo Hargabka, xaalad hawlgalintu ay yeelan doonto saameyn weyn ama ka yar iyadoo ku xiran xaaladda guurka ama iskaashiga.

Tartanka

Kooxaha qowmiyadaha laga tirada badan yahay ayaa ka badan 20% [shaqaalaha NHS](#) iyo in ka badan 15% ee [shaqaalaha Tababarka Guud](#). Waxaa jira cadeymo laga helay barnaamijyadii hore ee tallaalka, in [kooxaha laga tirada badan yahay laga yaabo in ay ka labalabeeyaan tallaalkada guud ahaan](#), tusaale ahaan, ifilada xilliyeed iyo tallaalkada pneumococcal. In kasta oo isbeddelkan la arkay horaantii masiibada, hakinta tallaalka ayaa hoos u dhacday (inkasta oo aan si siman loogu fidin) dadka oo dhan. Falanqayn dhow oo uu sameeyay Xafiiska Tirakoobka Qaranka (Maajo ilaa Juun 2021) ayaa tilmaamaysa in [Dadka waawayn ee Madowga ama Madowga ah ee Ingiriiska ah ay leeyihiin tallaalka ugu sarreeya ee u sarreeya \(18%\) marka la barbar dhigo dadka waaweyn ee caddaanka ah \(4%\)](#). Cilmi -baarisyo kale ayaa muujinaya in [caymiska tallaalka - in kasta oo uu sarreeyo \(72.9%\) - uu ka hooseeyo dadka Madow, oo ka sarreeya dadka qowmiyadda Aasiya, marka la barbardhigo qowmiyadda Cad](#) (lagu hagaajiyay da'da waafaqsan tallaalka soo baxay).

Caqabadaha saameynaya qaadashada tallaalka ayaa hore u jiray COVID-19 waxaana ku jira arrimo ay ka mid yihiin aaminaad hoose iyo kalsoonida waxtarka tallaalka iyo badbaadada, caqabadaha gelitaanka iyo xaaladda dhaqan-dhaqaale. Dawladdu waxay qaaday habab badan oo lagu dhiirrigelinayo qaadista tallaalka qowmiyadaha tirada yar. Eeg Lifaafa A oo ku saabsan waxa ay dawladdu samaysay si loo kordhiyo qaadista hargabka iyo tallaalkada COVID-19 ee kooxaha kala duwan. Tallaabooyinka aan soo sheegnay ka sokow, dadaallada ayaa sidoo kale ku jira (laakiin aan ku xaddidnayn) i) la shaqaynta hay'adaha takhasuska leh si ay u qabtaan taxaneyaal taxane ah oo loogu talagalay xirfadlayaasha daryeelka dadka laga tirada badan yahay, hoggaamiyayaasha diinta iyo bulshada si ay u noqdaan danjireyaal ka dhex jira bulshooyinkooda ii) horumarinta baakadaha nuxurka tifaftirka oo leh codad lagu kalsoon yahay oo ka dhexeeya xirfadlayaasha daryeelka caafimaadka ee beelaha laga tirada badan yahay iyo dadka caanka ah, kuwaas oo ka muuqda fursadaha warbaahinta iyo nuxurka dhijitaalka ah.

[Caddaynta hadda jirta waxay soo jeedinaysaa in shaqsiyaadka ka soo jeeda qowmiyadaha laga tirada badan yahay ay halis ugu jiraan dhimashada COVID-19](#). Dadka ka soo jeeda Afrikada Madow iyo Kariibiyaanka Madow waxay u muuqdaan inay halis weyn ugu jiraan. England gudaheeda, waxay u badan tahay in sinnaan

la'aanta caafimaad ee loo yaqaan inay saameyso kooxaha qowmiyadaha laga tirada badan yahay, ayaa laga yaabaa inay kordhiso halista gudbinta iyo halista dhimashada COVID-19. Kooxaha Qowmiyadaha Madaw, Aasiya iyo Dadka laga Tirada badan yahay ayaa loo aqoonsaday in aanay u badnayn in la tallaalo. Sidaa darteed, samaynta COVID-19 tallaalka xaalad keenista waxay u badan tahay inay saamayn gaar ah oo waxtar leh ku yeelato natiijooyinka caabuqa COVID-19 qaar shaqaalaha ka socda qowmiyadahaan iyada oo loo marayo helitaanka ka -hortagga fayraska iyada oo la tallaalayo, si aysan u dhici lahayn haddii kale.

Sida hore ugu qeexay wadatashigan, shaqaalaha daryeelka caafimaadku waxay halis ugu jiraan infakshanka hargabka marka loo eego dadka guud. Intaa waxaa dheer, waxaa jira caddeymo muujinaya in [dadka aan mudnaanta la siin tallaalka ifilada \(taasi ma aha xaalado caafimaad oo muddo dheer iwm\)](#), waxaa jira [heerar sare oo hargab ah oo u dhexeeya Madowga, Koonfurta Aasiya iyo Kooxaha isku dhafan, marka la barbar dhigo kooxda Cad ee Ingiriiska](#). Kordhinta la xiriirta cudurada iyo maqnaanshaha ka imanaya heerarka caabuqa oo kordhay waxay soo jeedinaysaa in tallaalka hargabka ka dhigis xaalad la geeyo ay u badan tahay inay saamayn waxtar leh ku yeelato natiijooyinka caabuqa ifilada ee shaqaalaha ka soo jeeda qowmiyadaha tirada yar.

Shaqaalaha daryeelka bulshada

Galmada

Waxaa jira dumar ka badan ragga marka loo eego shaqaalaha daryeelka bulshada. [Shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ah ee 2019 illaa 2020 waxay ka koobnaayeen 82% dumar ah iyo 18% shaqaale rag ah](#). Sidaas darteed haween badan ayaa saamayn ku yeelan doona ragga marka loo eego siyaasad u baahan tallaalka COVID-19 ee guryaha daryeelka. Dumarku waxay la kulmi karaan carqalado hor leh si ay u helaan tallaallada (tusaale ahaan mas'uuliyado daryeel oo dheeraad ah taas oo saamayn ku yeelan karta awooddooda u safridda xarunta tallaalka). Tixgeliin ayaa la siin doonaa habka ugu wax ku oolka badan ee lagu yarayn karo arrimaha galaangalka haddii siyaasaddan la dhaqangeliyo. Saamaynta tallaalka oo shuruud u ah in shaqaalaha la geeyo si ay uga shaqeeyaan waaxda daryeelka bulshada ee qaangaarka ah ayaa horseedi karta in haweenku si aan habboonayn halis ugu yihiin inay wajahaan tallaabo edbin xagga shaqada ah oo laga yaabo inay shaqooyinkooda waayaan.

Jihada galmada

Ma jiraan wax caddayn ah oo laga heli karo tirakoobka shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ah ee ku saabsan jihada galmada. (Eeg qaybta 'Hanuuninta Galmada' ee loogu talagalay shaqaalaha daryeelka caafimaadka si loo tixgeliyo ballaarinta kooxdan).

Meelaynta jinsiga

Ma hayno xog ku saabsan tirada isu-beddelka jinsiga ama dadka aan u hoggaansamin jinsiga ee shaqaalaha daryeelka bulshada. (Eeg qaybta ku - meelaynta Jinsiga ee shaqaalaha daryeelka caafimaadka si tixgelin ballaadhan loogu siiyo kooxdan).

Naaf

[Sida ku cad warbixinta Xirfadaha Daryeelka](#) oo ku salaysan Sahanka Xoogga Shaqaalaha (LFS), 18% dadka England waa naaf. LFS waxay sheegaysaa in 22% shaqaalaha ku jira shaqooyinka daryeelka bulshada ay yihiin naaf sida ku cad qeexidda Xeerka Takoorka Naafada 1995 (DDA). Laakiin Xirfadaha Xogta Daryeelka (ASC-WDS) oo loo-shaqeeyaha la soo sheegay ayaa muujinaya 2% naafonimo ka dhex jirta shaqaalaha maadaama ay kaliya qabato LFS u dhiganta 'naafonimo xaddidan shaqada'. In kasta oo aynaan haynin xog ku saabsan saamiga shaqaalaha naafonimadooda u diidaya inay qaataan tallaalka COVID-19, siyaasaddan waxay ku yeelan doontaa saamayn togan haddii tiro badan oo ka mid ah asxaabtooda la tallaalo sidaas darteedna waxay siisay xoogaa difaac ah.

Da'da

Xirfadaha Xogta Daryeelku waxay soo jeedinayaan in [celceliska da'da shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ahi yahay 44 sano - 9% ay da'doodu ka yar tahay 25 jir; 65% da'doodu tahay 25 ilaa 54; oo 27% ay ka weyn yihiin 55 sano](#). Waxaan qiyaasnaa in qiyaastii 15% shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ah ay ka kooban yihiin haween ka yar 30 sano. Kooxdan waxaa laga yaabaa inay si gaar ah uga labalabeeyso tallaalka sidaas darteedna ay si weyn u saamayn karto siyaasaddan.

Si loo dhiirri -geliyo qaadashada tallaalka mutadawacnimada ah ee dadka da'da yar, sidaas darteedna loo yareeyo saamaynta taban, is -gaarsiinta daryeelka bulsheed ee qaangaarka ah ayaa la beegsaday si wax looga qabto welwelka gaarka ah ee shaqaalaha. Waxay iftiimiyeen faa'iidooyinka suurtagalka ah ee helitaanka tallaalka saaxiibbadaa, adeegsadyaasha iyo bukaannada, iyo sidoo kale qoyskiisa. Isgaarsiintaan waxaa ku jira fiidyowyo ka socda shaqaalaha guriga daryeelka, baloogyada oo wadaagaya dhaqanka ugu wanaagsan ee lagu dhiirrigelinayo qaadashada shaqaalaha, sheekooyinka shaqaalaha ee ka adkaaday hagaradamadooda, iyo xusuus-qorka fiidiyowga qofka koowaad ee shaqaalaha la tallaalayo.

Diinta iyo caqiidada

Ma hayno xog ku saabsan tirooyinka shaqaalaha daryeelka bulshada ee raaca diimaha ama haya caqiidooyinka ka dhigi kara inay diidaan inay qaataan tallaalka COVID-19. (Eeg qaybta 'Diinta ama rumaysadka' ee loogu talagalay shaqaalaha

daryeelka caafimaadka si loo tixgeliyo ballaadhinta agagaarka dabeecaddan la ilaaliyo)

Guurka iyo iskaashiga madaniga ah

(Eeg qaybta 'Guurka iyo Iskaashiga Madaniga' ee shaqaalaha daryeelka caafimaadka)

Uurka iyo hooyada

Sidaan hore u soo sheegnay, shaqaalaha daryeelka bulshadu waxay u badan yihiin dumar. (Eeg qaybta 'Uurka iyo Dhalmada' ee loogu talagalay shaqaalaha daryeelka caafimaadka ee tixgelinno ballaaran oo ku xeeran kooxdan)

Tartanka

Xogta shaqaalaha ee Xirfadaha Daryeelka waxay muujineysaa qowmiyado kala duwan oo ku kala baahsan waaxda daryeelka. 1kiiba 5 xubnood oo ka tirsan shaqaalaha daryeelka bulshada waa Madow, Aasiya ama ka soo jeeda qowmiyad kale oo laga tiro badan yahay, saami ka sarreeya tirada guud ee dadka England, oo 1 ka mid ah 7 (14%) ay yihiin Madow, Aasiya ama qowmiyad kale oo laga tiro badan yahay. Shaqaalaha Afrikaanka Madow iyo Kariibiyaanka Madow waxay ka kooban yihiin 12% shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ah, marka la barbar dhigo 3% tirada guud ee dadka.

Qaar ka mid ah saamaynta tallaalka COVID-19 oo ah xaalad geynta ayaa la yareyn karaa iyadoo la hubinayo in agab dhaqan ahaan iyo luqad ahaan ku habboon oo ku saabsan tallaalka COVID-19 laga heli karo goobaha daryeelka bulshada.

Isgaarsiinta la beegsaday iyo la shaqaynta iskaashatooyinka hoggaamiyeyaasha bulshada iyo wadaagidda sheekooyinka shaqsiyeed ee shaqaalaha daryeelka bulshada ee ka socda kooxaha qowmiyadaha laga tirada badan yahay ee qaata tallaalka ayaa sidoo kale gacan ka geysanaya dhisidda kalsoonida iyo kicinta qaadashada tallaalka. Si kastaba ha ahaatee, waxaa jira halis ah in arrimaha sida kalsooni -darradu ay uga sii dari karto siyaasaddan. Waxay u badan tahay inay saamayn weyn ku yeelato kooxdan iyada oo aan loo eegin yareynta la sameeyay.

Waxaan ku tala jirnaa inaan daabacno Qiimaynta Sinaanta Waaxda Dadweynaha oo qayb ka ah jawaabta wadatashiga waxaan si taxaddar leh ula socon doonaa saameynta siyaasaddu ku yeelan karto qaadashada tallaalka, haddii la hirgeliyo.